

LV

EIROPAS
REVĪZIJAS
PALĀTA

Lauksaimniecība un kohēzija: apskats par ES izdevumiem 2007.–2013. gadā

EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTA
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tālrunis +352 4398-1

E-pasts: eca-info@eca.europa.eu
Internets: <http://eca.europa.eu>

Twitter: @EUAuditorsECA
YouTube: EUAuditorsECA

Plašāka informācija par Eiropas Savienību ir pieejama portālā *Europa* (<http://europa.eu>).

Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2014. gads

ISBN 978-92-872-1216-0
doi:10.2865/89692

© Eiropas Savienība, 2014. gads
Reproducēšana ir atļauta, ja tiek norādīts avots.

Printed in Luxembourg

**Lauksaimniecība un kohēzija:
apskats par ES izdevumiem
2007.–2013. gadā**

Punkts

- 05 **Kopsavilkums**
- 07 **Ievads**
- 08 **ES finanšu pārvaldība un kontrole dalītās pārvaldības jomās 2007.–2013. gadā**
- 08 **Daudzgažu finanšu shēma 2007.–2013. gadam bija nozīmīgākā, par kādu vien ir bijusi vienošanās saistībā ar ES izdevumiem**
- 09 **Kohēzija un lauksaimniecība bija galvenās izdevumu jomas**
- 10 **2013. gada beigās vēl nebija veikti maksājumi par vairāk nekā trešdaļu no 2007.–2013. gada saistībām**
- 13 **Spiediens uz līdzekļu iztērēšanu**
- 16 **Palātas veikto revīziju rezultāti lauksaimniecības un kohēzijas jomā 2009.–2013. gadā**
- 16 **Aplēstais kļūdu īpatsvars lauksaimniecības un kohēzijas jomā 2009.–2013. gadā**
- 17 **Lauksaimniecība: kļūdu sadalījumā lielākā daļa kļūdu attiecas uz neattiecināmām platībām un neattiecināmiem lauksaimniekiem**
- 19 **Kohēzija: iepirkuma noteikumu pārkāpumi bija visbiežāk sastopamais kļūdu iemesls**
- 20 **Komisija sniedz divus informācijas avotus par pašas konstatēto problēmu izplatību no ģeogrāfiskā viedokļa**
- 22 **Palātas revīzijas darbs atspoguļo, kāds ir izdevumu apjoms ES dalītajā pārvaldībā dalībvalstīs**
- 23 **Labāka informācija ir pieejama par tām vienpadsmit dalībvalstīm, kurās veikti vairāk nekā 80 % no dalītās pārvaldības izdevumiem**
- 24 **Tas, ka Palāta tik bieži atrod kļūdas, liecina arī par to, ka gan attiecināmības noteikumi, gan ES izdevumu programmu pārvaldības sistēmas ir ļoti sarežģītas**

26	Komisijas īstenotās uzraudzības novērtējums
26	ES izdevumu dalītās pārvaldības kontroles sistēma ir sarežģīta
27	Finanšu korekciju nozīme
28	Palātas paziņotais kļūdu līmenis 2013. gadā būtu bijis par 1,6 % augstāks, ja nebūtu ņemti vērā korigējošie pasākumi
29	Komisijas novērtējums sākotnēji balstās dalībvalstu sniegtajos datos
32	Komisijas īstenotās lauksaimniecības izdevumu pārraudzības novērtējums
32	Pēdējo trīs gadu laikā Komisijas darbs ir uzlabojies
33	Dalībvalstis veic galvenās pārbaudes un apskates
34	Komisijas īstenotās kohēzijas izdevumu pārraudzības novērtējums
35	Komisija ir pakāpeniski uzlabojusi pieeju
36	Pastāv risks, ka Komisija novērtē par zemu atlikušo kļūdu īpatsvaru kohēzijas izdevumos
37	Konstatēto galveno risku un nepilnību kopsavilkums
37	Lauksaimniecībā risks ir saistīts ar platībām, dzīvniekiem un lauksaimniekiem
37	Īpaši daudz kļūdu sastopams lauku attīstības jomā
38	Kohēzijas jomā galvenie riski joprojām saistīti ar nepilnībām iepirkumā
39	Raugoties uz priekšu: ES izdevumi lauksaimniecībā un kohēzijas jomā 2014.–2020. gadā
39	Nozīmīga lauksaimniecības subsīdiu pārstrādāšana
40	Kohēzija: politikas īstenošana tiek vienkāršota, bet attiecināmības noteikumos ir mazāk izmaiņu
40	Vai izmaiņas Komisijas un dalībvalstu iestāžu attiecīgajos uzdevumos, atbildībā un ziņošanas pienākumos sniedz ieinteresētajām personām pilnīgāku informāciju par pārkāpumu līmeņiem?
41	Pamats pilnīgākai informācijai par lauksaimniecības izdevumu likumību un pareizību
41	Stingrāka kārtība ikgadējo pārskatatbildības mehānismu piemērošanai kohēzijas jomā
42	Jauno izmaiņu ietekme uz pārskatatbildību un Palātas loma: problēmas saistībā ar Komisijas un dalībvalstu iestāžu sniegtās kontroles informācijas ticamības revīziju

43	Galvenie secinājumi
44	Pielikumi
44	I pielikums. 1.b kategorijas (kohēzija) un 2. kategorijas (lauksaimniecība) saistības un maksājumi dalībvalstīs
45	2. pielikums. Konstatēto kļūdu biežums revīzijas izlasē lauksaimniecībā un kohēzijas jomā 2009.–2013. gadā
46	3. pielikums. Konstatēto kļūdu biežums revīzijas izlasē lauksaimniecībā 2009.–2013. gadā
47	4. pielikums. Konstatēto kļūdu biežums revīzijas izlasē kohēzijas jomā 2009.–2013. gadā
48	5. pielikums. Komisijas veiktā lauksaimniecības un kohēzijas jomas pārraudzība 2007.–2013. gadā
50	Saīsinājumi
51	Beigu piezīmes

I

Šajā dokumentā ir sniegts apskats par ES izdevumiem, kurus pārvalda dalīti lauksaimniecības¹ un kohēzijas² jomā saskaņā ar daudzgadu finanšu shēmu 2007.–2013. gadam. Tā mērķis ir izcelt problemātiskos ES finanšu pārvaldības un kontroles jautājumus lauksaimniecībā un kohēzijā minētā perioda laikā, apkopot Palātas veikto revīziju rezultātus, sniegt ES finanšu pārvaldības īsu aprakstu un apsvērt, kādi revīzijas uzdevumi varētu izrietēt no daudzgadu finanšu shēmas 2014.–2020. gadam. Dokuments pievēršies arī Eiropas Parlamenta lūgumam, kas tika izteikts rezolūcijā par 2012. gada budžeta izpildes apstiprināšanu, proti, sniegt informāciju par katru valsti dalītas pārvaldības jomā.

II

Informācija par risku izplatību no ģeogrāfiskā viedokļa ir pieejama vairākos avotos, un tiem ir atšķirīgas iezīmes un nolūks. Starp šiem avotiem ir minami:

- o Palātas konstatējumi;
- o riskam pakļauto summu uzskaitījums pa dalībvalstīm, pamatojoties uz ziņām no Komisijas gada darbības pārskatiem par 2013. gadu;
- o finanšu korekcijas, par kurām sniegtas ziņas ES konsolidēto pārskatu 6. paskaidrojumā.

III

Gatavojot šo apskatu, Palāta nemeklēja jaunus pierādījumus.

IV

Apskata galvenie secinājumi ir izklāstīti turpmāk.

- o Laikposmā no 2007. līdz 2013. gadam izdevumu modelis bija lielākoties tāds pats kā iepriekšējos periodos. Lai gan izdevumi notika ar kavēšanos, maksājumu kopējais apjoms bija tuvu iecerētajam, un jādodomā, ka būs maz automātiski atceltu līdzekļu. Atskaitot tiešo atbalstu un tirgus atbalstu lauksaimniekiem lauksaimniecības jomā galvenais riska faktors izdevumu dalītajā pārvaldībā ir spiedienu uz līdzekļu iztērēšanu.
- o Galvenie riski, kas apdraud tēriņus lauksaimniecības jomā, ir neattiecināma zeme, dzīvnieki vai izdevumi, uz kuru pamata izmaksā subsīdijas, neattiecināmi subsīdiju saņēmēji, kā arī nepareizi aprēķinātas subsīdijas (lai gan līdz zināmai robežai šos riskus samazina Integrētā administrācijas un kontroles sistēma jeb IAKS). Vērā ņemami faktori, kas palielina risku lauku attīstības jomas izdevumos, ir agrovides prasību, ieguldījumu projektiem izvirzītu īpašu prasību un iepirkuma noteikumu neievērošana.
- o Kohēzijas izdevumos lielākais risks ir saistīts ar ES un/vai dalībvalsts publiskā iepirkuma noteikumu pārkāpumiem. Nākamais lielākais risks ir izdevumu (vai projektu) neatbilstība ES atbalsta saņemšanas kritērijiem.

- Kontroles sistēmas joprojām iespējams uzlabot, tomēr galvenais uzdevums ir veikt pasākumus, lai programmas būtu vieglāk pārvaldīt. Visās dalībvalstīs, par kurām var izdarīt secinājumus, ir būtisks kļūdu līmenis, kas svārstās ap vidējo kļūdu līmeni ES budžetam kopumā. Palāta konstatēja kļūdas visās ES dalībvalstīs. Laikposmā, uz kuru attiecas šis apskats, Palāta ir pārbaudījusi daudzas kontroles sistēmas dalībvalstīs un Komisijā un vairākumā gadījumu atzinusi, ka tās ir daļēji efektīvas. Tas, ka Palāta atrod kļūdas gandrīz pusē no tās pārbaudītajiem darījumiem – lai gan sistēmas ir novērtētas kā daļēji efektīvas –, cita starpā liecina arī par to, ka gan attiecināmības noteikumi, gan ES izdevumu programmu pārvaldības sistēmas ir ļoti sarežģītas.
- Ir uzlabojusies dalībvalstu iestāžu ziņošana par risku un kļūdām, taču Komisijai joprojām ir grūti nodrošināt, lai šī informācija būtu ticama.
- Grozījumi tiesību aktos, kas attiecas uz jauno periodu, iespējams, kopumā būtiski neiespaidos riska līmeni. Ir apsvējami, ka daži noteikumi ir vienkāršoti, taču vairākas izdevumu shēmas joprojām sagādās grūtības attiecīgo izdevumu pārvaldītājiem dalībvalstīs.
- Daudzas kļūdas radās tāpēc, ka kopējā pārvaldības un kontroles struktūra ir komplicēta. Komisijai un dalībvalstīm jāturpina meklēt iespējas, kā to vienkāršot. Tomēr pagaidām pieredze liecina, ka dalībvalstīm bija grūtības pārvaldīt esošo sistēmu un līdz ar to – grūtības īstenot politiku. Ir jāturpina dalībvalstu pūliņi stāvokļa uzlabošanā.

01

Šajā dokumentā ir sniegts pārskats par to ES fondu izdevumiem, kurus pārvalda dalīti lauksaimniecības¹ un kohēzijas² jomā saskaņā ar daudzgadu finanšu shēmu 2007.–2013. gadam. Tā mērķis ir izcelt problemātiskos ES finanšu pārvaldības un kontroles jautājumus lauksaimniecībā un kohēzijā minētā perioda laikā, apkopot Palātas veikto revīziju rezultātus, kā arī sniegt ES finanšu pārvaldības īsu aprakstu un apsvērt, kādi revīzijas uzdevumi varētu izrietēt no daudzgadu finanšu shēmas 2014.–2020. gadam. Dokuments pievēršies arī Eiropas Parlamenta lūgumam, kas tika izteikts rezolūcijā par 2012. gada budžeta izpildes apstiprināšanu, proti, sniegt informāciju par katru valsti dalītas pārvaldības jomā.

02

Apskatā tiks iztirzāts līdzekļu izlietojums laikā, uz kuru attiecās daudzgadu finanšu shēma 2007.–2013. gadam, savukārt Palātas revīziju rezultāti attiecas uz 2009.–2013. gadu. Šāda pieeja skaidrojama ar to, ka Palāta pievēršies laikposmam, kad tika veikti izdevumi, kuru pamatā ir 2007.–2013. gada noteikumi, un par šo laikposmu tā ir publicējusi kļūdu īpatsvaru atsevišķos īpašos izvērtējumos. Ziņas ir smeltas no Palātas sagatavotajiem gada pārskatiem, attiecīgajiem īpašajiem ziņojumiem un atzinumiem, no Komisijas sagatavotajiem pārskatiem un ziņojumiem, tostarp Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāta (ĢD *AGRI*), Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektorāta (ĢD *EMPL*) un Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ģenerāldirektorāta (ĢD *REGIO*) gada darbības pārskatiem, kā arī no budžeta izpildes analizēm.

03

Apskatu veido četras daļas:

- apskats par izdevumiem, ar uzsvāru uz kohēzijas un lauksaimniecības jomu;
- Palātas revīziju rezultāti lauksaimniecības un kohēzijas jomā 2009.–2013. gadā, tostarp pievēršoties kopējam aplēstajam kļūdu īpatsvaram un kļūdu biežumam un veidiem;
- Komisijas veiktās pārraudzības novērtējums, ņemot vērā dalītās pārvaldības kontroles sistēmu komplekso struktūru;
- izmaiņas, ko radījis jaunais tiesiskais regulējums 2014.–2020. gadam.

ES finanšu pārvaldība un kontrole dalītas pārvaldības jomās 2007.–2013. gadā

08

Daudz gadu finanšu shēma 2007.–2013. gadam bija nozīmīgākā, par kādu vien ir bijusi vienošanās saistībā ar ES izdevumiem

04

Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas leģislācija nolīgums par budžeta disciplīnu un pareizu finanšu pārvaldību tika pabeigta 2006. gada 17. maijā. Tas noteica daudz gadu finanšu shēmu 2007.–2013. gadam. Pēc tam, kad tika ņemtas vērā visas korekcijas, daudz gadu finanšu shēma kopumā noteica maksimālo summu saistībām 865 miljardu EUR apmērā un maksājumiem – 821 miljarda EUR apmērā 2004. gada salīdzināmās cenās, kas bija spēkā shēmas apspriešanas laikā. Pēc tehniskām korekcijām, kas bija nepieciešamas, lai summas izteiktu faktiskajās cenās, maksimālais līdzekļu apjoms tika noteikts 982 miljardi EUR saistībām³ un 926 miljardi EUR maksājumiem⁴ septiņu gadu periodā.

05

Tādējādi gada budžetā budžeta lēmējinstādes noteica kopējo budžetu saistībām 978 miljardu EUR apmērā un maksājumiem – 873 miljardu EUR apmērā līdz 2013. gada beigām (attiecīgi 99,6 % un 94,3 % no daudz gadu finanšu shēmā atļautās maksimālās summas). Līdz 2013. gada beigām Komisija bija ieģrāmatojusi faktiskās saistības 970 miljardu EUR apmērā (98,8 % no daudz gadu finanšu shēmā noteiktās summas un 99,2 % apmērā no pieņemtajiem gada budžetiem). Līdz 2013. gada beigām ES bija izmaksājusi kopumā 863 miljardus EUR (93,2 % no daudz gadu finanšu shēmā noteiktās summas). Šis jautājums ir iztirzāts 2012. gada pārskata 1.52. punktā.

06

Uz kohēzijas jomu attiecināmais regulējums nosaka vairākus makroekonomiskus nosacījumus, kas jāņem vērā, nosakot maksimālos līmeņus, kad līdzekļus pārskaita no kohēzijas fondiem uz katru dalībvalsti. Tos izstrādā, pamatojoties uz attiecību starp nacionālo kopienākumu (NKI) uz iedzīvotāju konkrētā dalībvalstī, kas izteikts kā pirktspējas līmenis (PSL), un vidējo rādītāju ES–25⁵. Šie rādītāji nevar būt lielāki par 3,8 % no dalībvalsts iekšzemes kopprodukta (IKP).

Kohēzija un lauksaimniecība bija galvenās izdevumu jomas

07

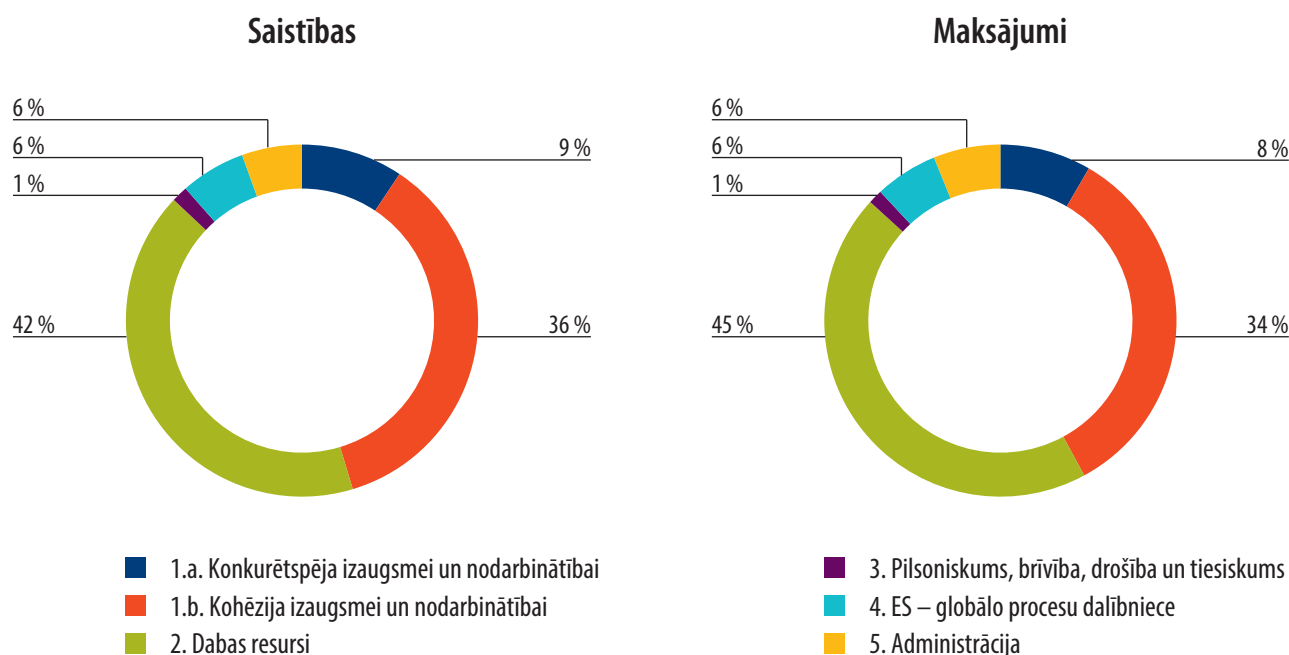
Divas lielākās daudzgadu finanšu shēmas kategorijas ir: 1.b “Kohēzija izaugsmei un nodarbinātības kohēzija”, kuras izdevumi veidoja 36 % no maksimālās saistību summas un 34 % no maksājumu summas, un 2. kategorija “Dabas resursu saglabāšana un apsaimniekošana” (lauksaimniecība), kuras izdevumi veidoja 42 % no saistību maksimālās summas un 45 % no maksājumu summas. Kopā tie veidoja 78 % no kopējām summām, par kurām bija reāli uzņemtas saistības, un 79 % no minētajā periodā izmaksātajām summām (sk. **1. grafiku**).

08

Saistību un maksājumu sadalījums 1.b un 2. kategorijā 2007.–2013. gadā pa dalībvalstīm ir atspoguļots **1. pielikumā**.

1. grafiks

Saistību un veikto maksājumu sadalījums 2007.–2013. gadā

Avots: Konsolidētie gada pārskati un ziņojumi par budžeta un finanšu pārvaldību 2007.–2013. gadā.

2013. gada beigās vēl nebija veikti maksājumi par vairāk nekā trešdaļu no 2007.–2013. gada saistībām

09

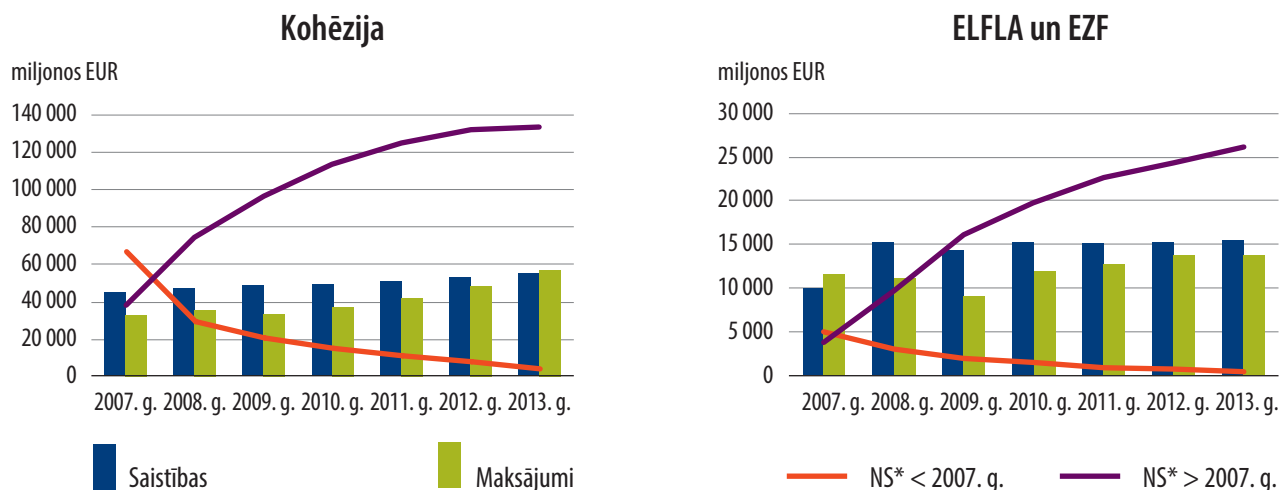
No 2013. gada beigās vēl nesamaksātajām saistībām 75 % attiecās uz 1.b kategoriju (62 % jeb 137 miljardi EUR no 222 miljardiem EUR) un 2. kategoriju (13 % jeb 28 miljardi EUR no 222 miljardiem EUR). Aptuveni 97 % attiecās uz saistībām 2007.–2013. gada daudzgadu finanšu shēmas ietvaros. No šīm saistībām izrietēs maksājumi 2014.–2020. gada daudzgadu finanšu shēmas laikā.

10

Līdzīga tendence bija vērojama arī iepriekšējās daudzgadu finanšu shēmās. Tā ir attēlota **2. grafikā**, kur atspoguļota uzkrāto nesamaksāto saistību dinamika attiecīgi kohēzijas jomā un Eiropas Lauksaimniecības fondam lauku attīstībai (ELFLA)/Eiropas Zivsaimniecības fondam (EZF). Eiropas Komisija (Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorāts), tāpat kā Eiropas Centrālā banka prognozē lēnu inflācijas un izaugsmes tempu nākamā perioda pirmajos gados⁶. Tāpēc būs grūtāk atrast vajadzīgo finansējumu, lai izpildītu saistības, kas pārnestas no iepriekšējiem periodiem⁷.

2. grafiks

Uzkrāto nesamaksāto saistību dinamika kohēzijas jomā un ELFLA/EZF 2007.–2013. gadā

* NS = nesamaksātās saistības

Avots: Pārskati par budžeta un finanšu pārvaldību 2007.–2013. g.

ES finanšu pārvaldība un kontrole dalītas pārvaldības jomās 2007.–2013. gadā

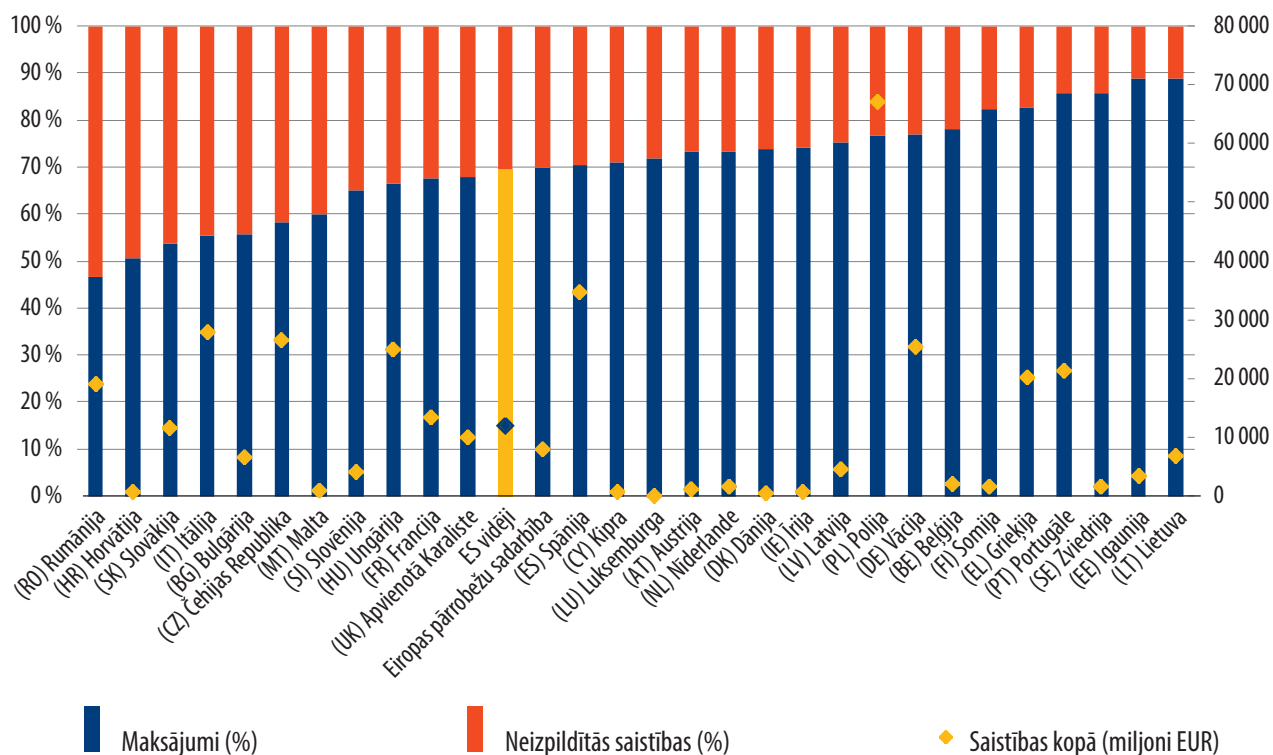
11

11

Kohēzijas jomā 2007.–2013. gada nesamaksātās saistības 2013. gada beigās bija 133 miljardi EUR jeb aptuveni 38 % no summas, par kuru uzņemtas saistības. Tādējādi vidējais līdzekļu apguves rādītājs (maksājumu un saistību attiecība) ES bija 62 %. Dalībvalstīs šis rādītājs svārstījās no 38 % Rumānijā līdz 81 % Igaunijā. Pirmajos sešos 2014. gada mēnešos dalībvalstis iesniedza Komisijai vairāk maksājumu pieteikumu, un kopējais rādītājs palielinājās līdz 69 %; Rumānijā tas sasniedza 47 %, bet Igaunijā un Lietuvā – 89 % (sk. 3. grafiku).

3. grafiks

Daudz gadu finanšu shēma 2007.–2013. gadam. Līdzekļu apguve kohēzijas jomā 2014. gada 30. jūnijā

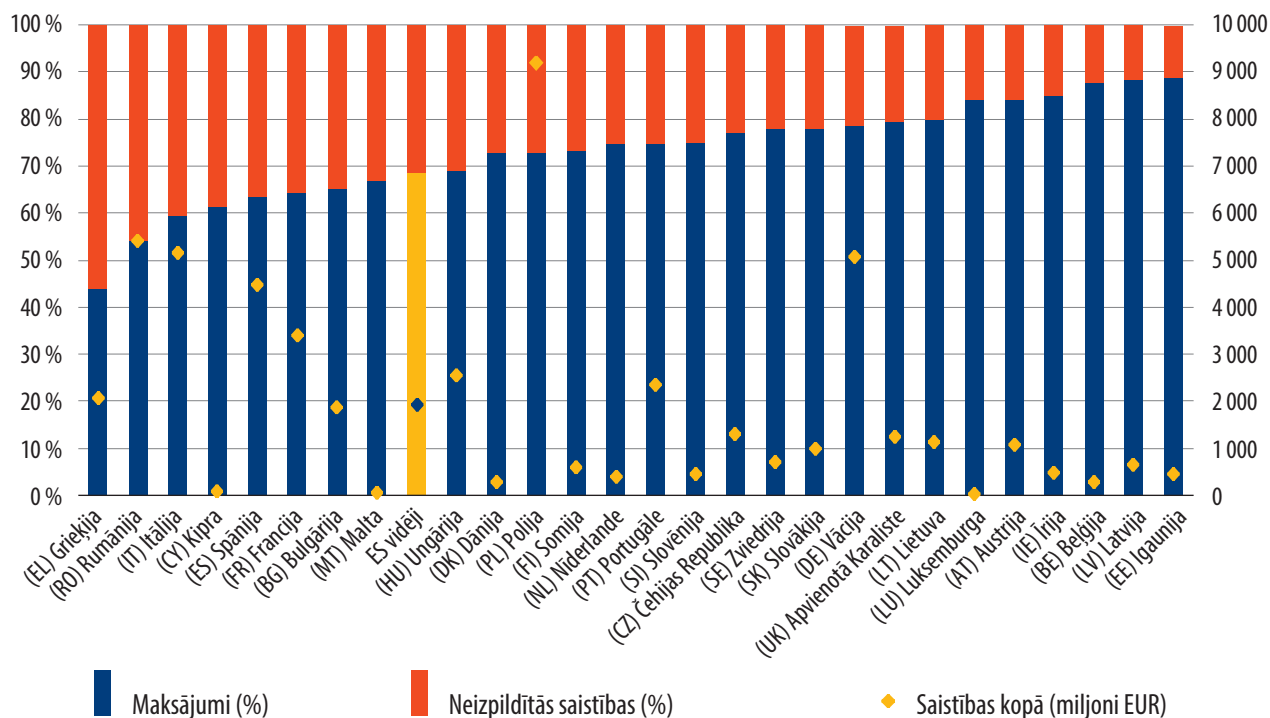

Avots: Eiropas Komisija.

12

Daudz gadu ieguldījumu pasākumiem no ELFLA 2007.–2013. gada nesamaksātās saistības 2013. gada beigās bija 19 miljardi EUR (jeb aptuveni 36 % no summas, par kuru uzņemtas saistības.) Tādējādi vidējais līdzekļu apguves rādītājs (maksājumu un saistību attiecība) ES bija 64 %. Dalībvalstīs šis rādītājs svārstījās no 40 % Grieķijā līdz 85 % Beļģijā. Pirmajos sešos 2014. gada mēnešos dalībvalstis iesniedza Komisijai vairāk maksājumu pieteikumu, un kopējais rādītājs palielinājās līdz 69 %; Grieķijā tas sasniedza 44 %, bet Igaunijā visaugstāko apguves līmeni 89 % apmērā (sk. 4. grafiku).

4. grafiks Daudz gadu finanšu shēma 2007.–2013. gadam. ELFLA ieguldījumu pasākumi: līdzekļu apguve 2014. gada 30. jūnijā

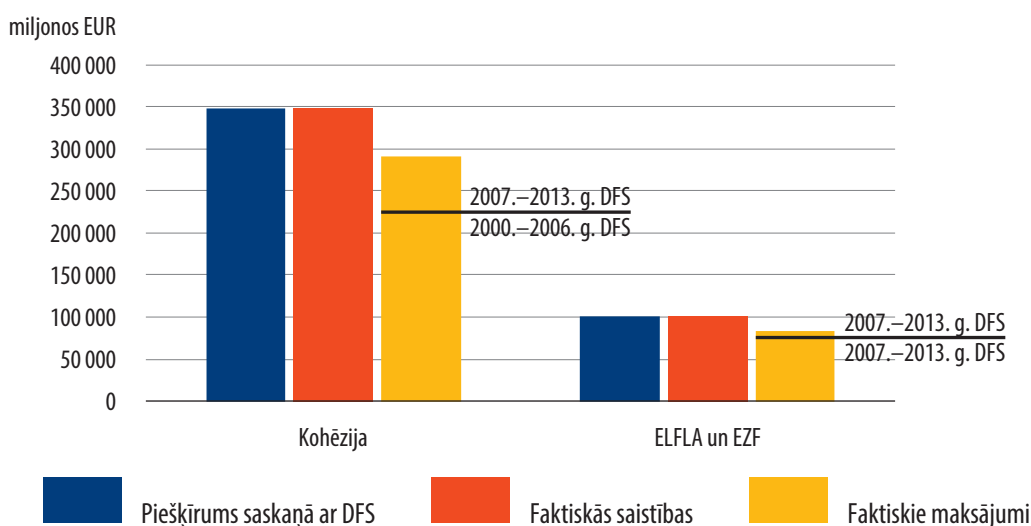
Avots: Eiropas Komisija.

13

Kopējā summa, kas 2007.–2013. gada daudzgadu finanšu shēmā bija atvēlēta kohēzijai un ELFLA/EZF līdz 2013. gada 31. decembrim, ir atspoguļota **5. grafikā**. Lai gan atšķirība starp summām, kas bija atvēlētas saskaņā ar daudzgadu finanšu shēmu, un faktiskajām saistībām, kuras tika uzņemtas 2007.–2013. gadā, bija niecīga, saistību un veikto maksājumu starpība bija daudz lielāka. Maksājumi, kas attiecās uz 2007.–2013. gada saistībām, bija attiecīgi 62 % un 74 % no summām, kas piešķirtas daudzgadu finanšu shēmā. Atšķirību starp 2007.–2013. gada saistībām un attiecīgajiem 2007.–2013. gada maksājumiem lielā mērā kompensē to maksājumu apjoms, kuri šajos gados veikti, atsaucoties uz 2000.–2006. gada saistībām.

5. grafiks

Daudzgadu finanšu shēma 2007.–2013. gadam. Kohēzija un ELFLA/EZF: daudzgadu finanšu shēmā piešķirtās summas un faktiskie maksājumi līdz 2013. gada 31. decembrim, miljonus EUR

Avots: Pārskati par budžeta un finanšu pārvaldību 2007.–2013. g.

Spiediens uz līdzekļu iztērēšanu

14

Gausā līdzekļu apguve 2007.–2013. gadā ir skaidrojama pirmām kārtām ar izdevumu ciklisko raksturu. Daudzgadu darbībām tie maksājumi, kas veikti daudzgadu finanšu shēmas darbības pirmajos divos gados, parasti attiecas uz saistībām, kas bija uzņemtas iepriekšējās daudzgadu finanšu shēmas laikā. Turklāt piešķirtais finansējums bieži vien pārsniedz dalībvalstu spējas to apgūt (sk. **3.** un **4. grafiku**).

15

Lai gan ES budžets atbilst aptuveni 2 % no kopējiem ES dalībvalstu publiskajiem tēriņiem⁸, atsevišķās dalībvalstīs var rasties daudz lielākas grūtības. Saskaņā ar Eiropas Parlamenta aplēsēm ES izdevumi, piemēram, Lietuvā veido 27 % no publiskajiem izdevumiem (izņemot veselības un sociālo aizsardzību)⁹. Ungārijā 95 % publisko ieguldījumu līdzfinansē no ES¹⁰. Nesamaksāto saistību pieaugums ir saistīts ar dalībvalstu spēju apgūt piešķirtos līdzekļus. Daži eksperti¹¹ ir norādījuši uz saikni starp līdzekļu apguves spēju un trim galvenajiem faktoriem, proti, makroekonomisko spēju (piemēram, pašreizējie kohēzijas politikas noteikumi ļauj pārskaitīt finansējumu, kas atbilst līdz pat 3,8 % no dalībvalsts IKP), finansiālo spēju, t. i., spēju līdzfinansēt ES atbalstītas programmas un projektus, un administratīvo spēju jeb centrālo un vietējo iestāžu spēju pārvaldīt ES programmas un projektus.

16

Kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) regulā ir noteikts, ka Komisija automātiski atbrīvo jebkuru budžeta saistības daļu, kas nav izmantota līdz 31. decembrim otrajā gadā pēc tā, kurā uzņemta budžeta saistība¹².

17

Attiecībā uz kohēzijas jomu ir noteikts divu gadu periods (n+2 noteikums) (un triju gadu periods (n+3) ir noteikts dažām dalībvalstīm attiecībā uz 2007.–2010. gadā uzņemtajām saistībām¹³). Kā daļu no pasākumiem krīzes pārvarēšanai 2011. gadā grozīja noteikumus par automātisku saistību atcelšanu attiecībā uz 2007. gada saistībām¹⁴. Turklāt gan kohēzijas, gan lauku attīstības jomā 2011. gadā Eiropas Parlaments un Padome pieņēma regulas, kurās noteica pagaidu palielinājumu ES līdzfinansējumam tajās dalībvalstīs, kuras bija nonākušas finansiālās grūtībās (sākotnēji Grieķijai, Īrijai, Portugālei, Ungārijai, Latvijai un Rumānijai, bet vēlāk šo pasākumu attiecināja arī uz Spāniju un Kipru)¹⁵.

18

Visbeidzot, 2013. gadā īpaši noteikumi piešķīra Rumānijai un Slovākijai papildu elastību attiecībā uz 2011. un 2012. gada saistībām. Saskaņā ar n+2 noteikumu šie piešķīrumi bija jāizlieto attiecīgi līdz 2013. un 2014. gada beigām, taču abām valstīm termiņu pagarināja par vēl vienu gadu (attiecīgi līdz 2014. un 2015. gada beigām)¹⁶. Šīs valstis 2013. gada 31. decembrī bija attiecīgi apguvušas aptuveni 40 % un 50 % līdzekļu.

19

Saistības, kuru izpildei nav apgūti piešķirtie līdzekļi, ir jāatceļ. Tomēr līdz 2013. gada beigām atcelto saistību skaits bija nenozīmīgs. Kohēzijas jomā līdz 2013. gadam kopējais atcelto saistību apjoms saskaņā ar n+2/n+3 noteikumu bija 250,5 miljoni EUR jeb 0,19 % no 2012. gadam noteiktā kumulatīvā mērķa¹⁷. Lauku attīstības jomā tika atcelti 0,14 % no 2012. gada kumulatīvā mērķa.

20

Daudz gadu finanšu shēmā 2000.–2006. gadam vidējais atcelto saistību apjoms kohēzijā (saskaņā ar Komisijas paziņoto 2014. gada maijā) bija 1,76 % no kopējām saistībām. (No tām 0,56 % veidoja gadījumi, kad piemēroja n+2 noteikumu, bet par 1,2 % lēmums tika pieņemts, slēdzot programmas)¹⁸.

21

Piešķirot katrai valstij noteiktu summu, kuru iespējams atcelt, ja tā netiek izlietota, var rasties stimuls tērēt ievērojamus līdzekļus. Viens veids, kā palielināt finansējuma izmaksu, ir izveidot finansēšanas vadības instrumentus¹⁹, kas paredzēti nozares tiesību aktos, un pārskaitīt summas uz tiem. Ir gadījumi, kad ES līdzekļi glabājas vairākus gadus šajos instrumentos, pirms tos pārskaita galasaņēmējiem. Savā 2013. gada darbības pārskatā Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāts pauda līdzīgas bažas saistībā ar konstatējumiem revīzijas apmeklējuma laikā Bulgārijā: "Galvenie trūkumi attiecās uz (..) avansu izmaksu agri un lielā apmērā un lielu summu pārskaitīšanu uz garantijas fondu (..). Bulgārijas iestādēm tika izteikts aicinājums paskaidrot, kāpēc vajadzēja izmaksāt avansus tik agri un tik lielā apmērā un kāpēc bija nepieciešams tik agrs lielas summas pārskaitījums uz garantijas fondu."²⁰ Palāta konstatēja līdzīgus gadījumus Itālijā (sk. 2. izcēlumu Īpašā ziņojumā Nr. 2/2012 "No Eiropas Reģionālās attīstības fonda līdzfinansēto mazo un vidējo uzņēmumu finansēšanas instrumenti").

Palātas veikto revīziju rezultāti lauksaimniecības un kohēzijas jomā 2009.–2013. gadā

16

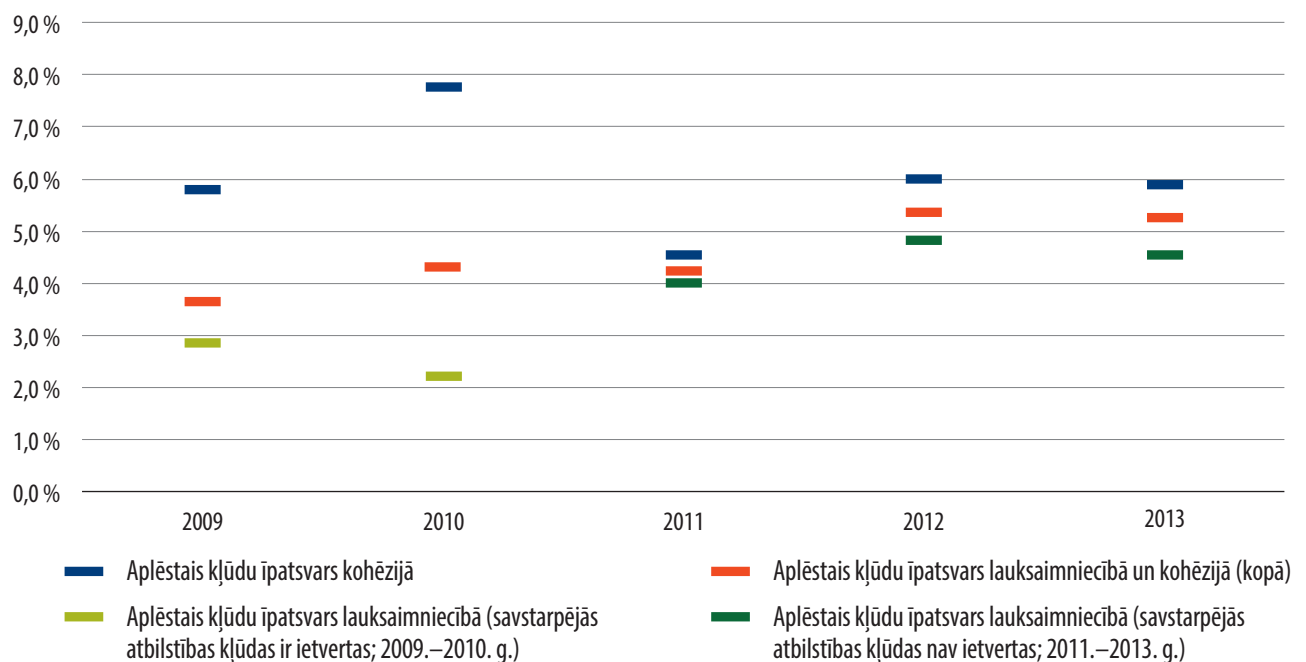
Aplēstais kļūdu īpatsvars lauksaimniecības un kohēzijas jomā 2009.–2013. gadā

22

Maksājumi, kas tika veikti 2007. un 2008. gadā (atskaitot avansus un tiešo atbalstu un tirgus atbalstu lauksaimniekiem) attiecās galvenokārt uz daudzgadu finanšu shēmu 2000.–2006. gadam. Tāpēc, lai sniegtie rezultāti būtu konsekventi (īpaši kohēzijas jomā, kur abos periodos bija atšķirīgi noteikumi), apskatā ir ietverti revīziju rezultāti par 2009.–2013. gadu²¹.

6. grafiks

Palātas aplēstais kļūdu īpatsvars lauksaimniecības un kohēzijas jomā 2009.–2013. gadā

Sākot ar 2011. gadu, lauksaimniecības jomā aplēstā kļūdu īpatsvara aprēķinā tika iekļautas savstarpējās atbilstības kļūdas. 2011., 2012. un 2013. gadā aplēstais kļūdu līmenis šajā jomā attiecīgi palielinājās par 0,2, 0,2 un 0,4 procentpunktiem. Datus, kas attiecas uz 2009. un 2010. gadu, nav ietvertas aprēķinātās savstarpējās atbilstības kļūdas.

Avots: Eiropas Revīzijas palāta.

Palātas veikto revīziju rezultāti lauksaimniecības un kohēzijas jomā 2009.–2013. gadā

23

Laikā no 2009. līdz 2013. gadam iespējamākais kļūdu īpatsvars gan lauksaimniecībā, gan kohēzijā pastāvīgi turējās virs būtiskuma sliekšņa 2 % apmērā. Aplēsts, ka minētajā periodā iespējamākais kļūdu īpatsvars lauksaimniecībai ir 3,7 % no izlietotā finansējuma, bet kohēzijai – 6,0%. Kopā tas veido kļūdu līmeni 4,6 % apmērā no izdevumiem minētajā periodā. Kļūdu īpatsvars abās jomās ir skaidrojams ar to, ka ir iesaistīti lieli līdzekļi (Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonds (ĒLGF) lauksaimniecībā un Eiropas Reģionālās attīstības fonds (ERAF)/Kohēzijas fonds (KF) kohēzijā), un uz šiem fondiem attiecas trīs ceturtdaļas izdevumu katrā jomā. Salīdzinot ar lauksaimniecību, kohēzijas jomā kļūdu līmenis parasti ir augstāks, kā redzams **6. grafikā**. Arī svārstības no gada gadā ir lielākas kohēzijas jomā. Lauksaimniecības jomā izdevumu lielākajā daļā (tiešais atbalsts un tirgus atbalsts) kļūdu līmenis ir zemāks nekā lauku attīstības izdevumos, kas veido mazāku izdevumu daļu. Pretējs stāvoklis ir vērojams kohēzijas izdevumos, kur ERAF/KF parasti ir augstāks kļūdu līmenis nekā Eiropas Sociālā fonda (ESF) izdevumos (sk. **1.tabulu**).

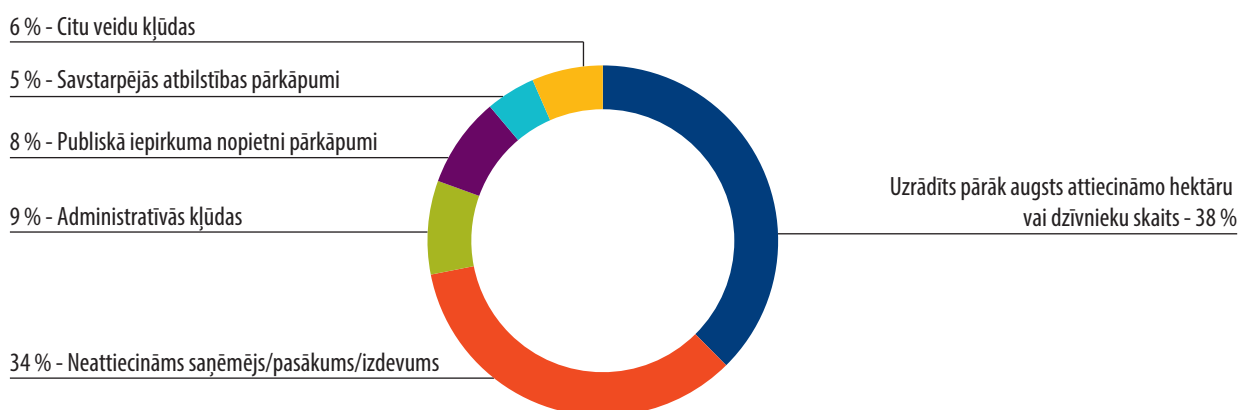
24

Pārskatā par 2013. gadu (sk. 3.1., 4.1, 5.1 un 6.1. grafiku) Palāta ir sniegusi ieskatu, kāda tipa kļūdas veido iespējamāko kļūdu īpatsvaru katrā atsevišķā izvērtējumā. Kļūdu kategorijas, kas uzskaitītas ticamības deklarācijā par 2013. gadu, kopumā saskan ar kļūdu veidiem visā 2009.–2013. gada periodā.

Lauksaimniecība: kļūdu sadalījumā lielākā daļa kļūdu attiecas uz neattiecināmām plātībām un neattiecināmiem lauksaimniekiem

7. grafiks

Lauksaimniecība: kļūdu veidi un to sadalījums aplēstajā kļūdu īpatsvarā 2009.–2013. gadā

Avots: Eiropas Revīzijas palāta.

Palātas veikto revīziju rezultāti lauksaimniecības un kohēzijas jomā 2009.–2013. gadā

25

Kopējo kļūdu līmeni visvairāk ietekmē (veidojot aptuveni divas piektdaļas no lauksaimniecībai aplēstā kļūdu īpatsvara) pārāk augsta attiecināmo hektāru vai dzīvnieku skaita uzrādīšana (**7. grafiks**). Šajā kļūdu kategorijā visnozīmīgākā apakškategorija attiecas uz neattiecināmām pastāvīgajām ganībām. Saskaņā ar jaunajiem KLP noteikumiem šāda veida kļūdu rašanās risks varētu samazināties, jo pastāvīgo ganību definīcijā tika iekļautas arī ganības, kas nav zālaugu ganības.

26

Palāta regulāri konstatē gadījumus, kad platības, kuras zālāji klāj tikai daļēji vai neklāj nemaz, tiek reģistrētas zemes gabalu identifikācijas sistēmas (ZGIS) datu bāzē kā attiecināmas pastāvīgās ganības. Tāpēc subsīdiu izmaksā lauksaimniekam, kuram nav tiesību saņemt šādu ES finansējumu. Maksājumu aģentūras ne vienmēr rūpīgi seko, lai konstatētie trūkumi sistēmās tiktu novērsti. Palāta konstatēja pastāvīgas nepilnības neattiecināmas zemes izslēgšanā no ZGIS un deklarāciju administratīvajā apstrādē. Tas bieži vien skaidrojams ar to, ka tiek nepietiekami interpretētas ortofotogrāfijas, vai arī dalībvalstu iestādes izmanto nepareizus attiecināmības kritērijus (sk. 2013. gada pārskata 3.27. punktu).

27

Otrs lielākais kļūdu avots (aptuveni viena trešdaļa no kļūdu īpatsvara lauksaimniecībā) ir saistīts ar neattiecināmiem saņēmējiem, pasākumiem vai izdevumiem. Lielākā daļa šo kļūdu attiecas uz ES atbalsta shēmām, kuras tiek pārvaldītas ārpus Integrētās administrācijas un kontroles sistēmas (IAKS). Tā kā šādas kļūdas ir sastopamas retāk, tām parasti ir ievērojama ietekme konkrētu darījumu līmenī. Konstatētie gadījumi attiecas uz neattiecināmiem elementiem, kas iekļauti izmaksu deklarācijās, vai uz saņēmējiem, kas neatbilst attiecināmības kritērijiem (sk. 2013. gada pārskata 3.11. punktu). Maz ticams, ka grozījumi KLP, kas ieviesti nākamajam periodam, nozīmīgi samazinās šāda veida kļūdu risku.

28

Administratīvas kļūdas (aptuveni viena desmitā daļa no kļūdu īpatsvara lauksaimniecībā) nozīmē, ka nevis atbalsta pieprasītājs ir pieļāvis kļūdu, bet gan valsts iestādes ir pieļāvušas kļūdu atbalsta shēmu administratīvajā apstrādē. Tipiski šādu kļūdu piemēri ir nepareizi piešķirtas maksājumtiesības, atbalsta samazinājuma un sankciju nepareiza piemērošana vai nepiemērošana, kā arī kļūdas atbalsta aprēķināšanas algoritmā. Maz ticams, ka jaunie un sarežģītie KLP noteikumi nozīmīgi samazinās šāda veida kļūdu risku.

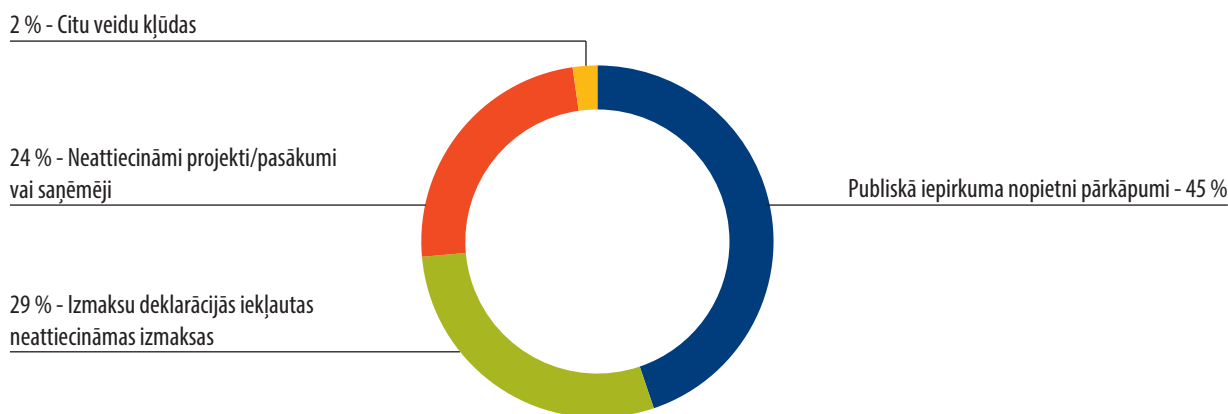
29

Palāta arī uzskata, ka lauku attīstības tiesiskā regulējuma pilnveidošana un rīcības plānu ieviešana var pozitīvi ietekmēt kļūdu līmeni.

Kohēzija: iepirkuma noteikumu pārkāpumi bija visbiežāk sastopamais kļūdu iemesls

8. grafiks

Kohēzija: kļūdu veidi un to sadalījums aplēstajā kļūdu īpatsvarā 2009.–2013. gadā

Avots: Eiropas Revīzijas palāta.

30

Publiskā iepirkuma noteikumi ir galvenais instruments, lai publiskie līdzekļi tiktu izlietoti ekonomiski un efektīvi un lai ES izveidotu iekšējo tirgu. Ja ir nopietni šo noteikumu pārkāpumi, rodas skaitļos izsakāmas kļūdas²². Minētajā laikposmā šāda veida skaitļos izsakāmas kļūdas veido gandrīz pusi no aplēstā kļūdu īpatsvara kohēzijas jomā (*sk. 8. grafiku*). Starp tām minami gadījumi, kad līgums tiek slēgts, pirms tam nerīkojot konkursu, kad ir pārkāpumi piedāvājumu novērtēšanā, konkursa specifikācijās vai nav ievēroti publicēšanas noteikumi, kā arī neatbilstošu konkursa procedūru piemērošana. Komisija ir norādījusi, ka ar laiku vienkāršotie noteikumi, kas noteikti jaunajā direktīvā par publisko iepirkumu²³, "palīdzēs samazināt to kļūdu rašanos, ko, apsaimniekojot ES līdzekļus, izraisa nepareizi piemēroti publiskā iepirkuma noteikumi." (Bieži uzdotie jautājumi par publiskā iepirkuma direktīvu pārskatīšanu²⁴)²⁵.

31

Minētajā periodā neattiecināmas izmaksas veido vairāk nekā vienu ceturto daļu no kļūdu īpatsvara kohēzijas jomā. Izdevumi ir atbilstīgi fondu atbalstam vienīgi tad, ja tie veikti saistībā ar darbībām, par kurām lēmums pieņemts attiecīgās darbības programmas vadošajā iestādē vai tās atbildībā saskaņā ar uzraudzības komitejas noteiktiem kritērijiem. Kad Komisijai tiek deklarētas izmaksas, valsts iestādes apstiprina, ka šīs izmaksas ir radušās atbilstīgi noteikumiem, kas izklāstīti ES regulās un/vai valsts attiecināmības noteikumos. Attiecībā uz ESF, no kura finansē galvenokārt nelielus nemateriālas dabas projektus, neattiecināmi izdevumi ir galvenais kļūdu avots. Palātas visbiežāk konstatētie gadījumi attiecas uz nepamatoti paaugstinātām pieskaitāmām izmaksām, deklarētām nepamatoti paaugstinātām izmaksām (tā notiek dažādu iemeslu dēļ, piemēram, neattiecināmi dalībnieki, faktiskais dalībnieku skaits ir mazāks nekā deklarētais, personāla izmaksas tiek nepamatoti paaugstinātas), kā arī nepareizi aprēķinātām izmaksām. Komisija cer, ka plašāka vienkāršotu izmaksu iespēju izmantošana samazinās šāda veida kļūdas.

Palātas veikto revīziju rezultāti lauksaimniecības un kohēzijas jomā 2009.–2013. gadā

32

Gandrīz viena ceturtdaļa no kļūdu īpatsvara kohēzijas jomā minētajā laikposmā ir attiecināma uz gadījumiem, kad projektos nebija ievēroti attiecināmības nosacījumi, kas definēti regulās un/vai valstu attiecināmības noteikumos, vai arī tos nebija ievērojuši saņēmēji.

33

Valsts atbalsts nav savienojams ar iekšējo tirgu, ja tas kropļo tirdzniecību starp dalībvalstīm. Komisija kopā ar dalībvalstu iestādēm, kuru pārziņā ir konkurences joma, tieši piemēro ES konkurences noteikumus. Atbalsts, kas sniegts no valsts resursiem, var būt attiecināms tad, ja dotācijas atbilst konkrētiem nosacījumiem. Palāta, veicot revīzijas, ir konstatējusi vairākus gadījumus, kad saņēmējiem saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem bija jāsaņem mazāks publiskais finansējums vai arī tas nebija jāsaņem nemaz. Ja tiek pārkāpti valsts atbalsta noteikumi, var rasties neattiecināmas izmaksas un neattiecināmi projekti/saņēmēji.

Komisija sniedz divus informācijas avotus par pašas konstatēto problēmu izplatību no ģeogrāfiskā viedokļa

34

Šo informāciju tā sniedz divos veidos:

- ģenerāldirektorātu gada darbības pārskatos ir darīta pieejama apstiprināta informācija par riskam pakļauto summu izplatību, balstoties uz datiem, ko sniegušas valstu iestādes (sk. **9.**, **12.** un **13. grafiku**²⁶);
- Vairākus gadus komisija ir sniegusi informāciju par "finanšu korekciju" izplatību no ģeogrāfiskā viedokļa. Komisija norāda, ka šīs ziņas nav uzskatāmas kā norāde uz kļūdu izplatību atkarībā no dalībvalsts, bet gan pirmkārt kā norāde uz sistēmu nepilnībām, kuru dēļ rodas kļūdas (sk. **10. grafiku**).

35

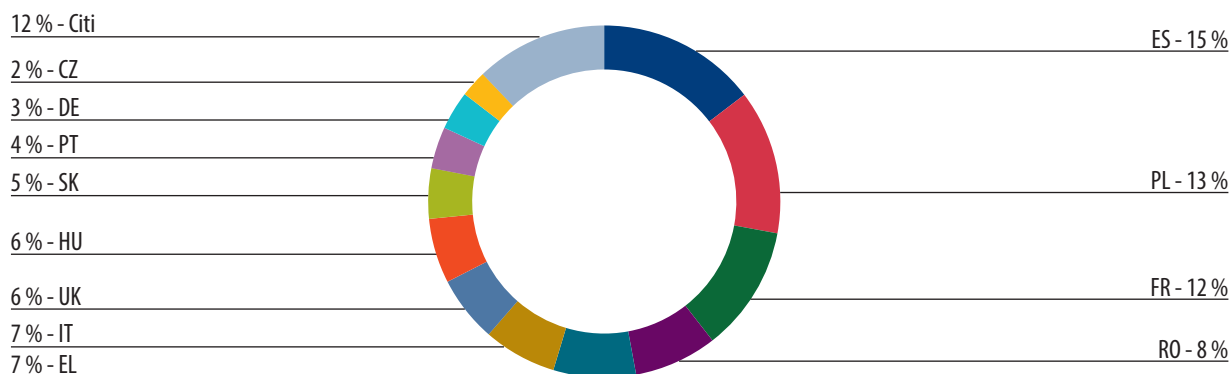
Informācijai, kas sniegta **9.** un **10. grafikā**, ir atšķirīgs raksturs un iegūšanas avots.

- Riskam pakļauto summu sadalījums pa dalībvalstīm ir iekļauts to ģenerāldirektorātu 2013. gada darbības pārskatos, kuri ir atbildīgi par lielāko daļu izdevumu, ko pārvalda dalīti. Šī informācija par riskam pakļautajām summām ir iegūta no ziņojumiem par veiktajām pārbaudēm lauksaimniecībā un revīzijas iestāžu ziņojumiem (kohēzijas jomā), ko koriģē, balstoties uz paša ģenerāldirektorāta veikto novērtējumu par šo ziņojumu kvalitāti un ticamību (sk. **12.** un **13. grafiku**).
- ES konsolidēto pārskatu 6. paskaidrojumā ir sniegtas norādes par summām, kurām jāpiemēro finanšu korekcijas 2007.–2013. gadā (sk. 55. punktu).

Palātas veikto revīziju rezultāti lauksaimniecības un kohēzijas jomā 2009.–2013. gadā

9. grafiks

Riskam pakļauto summu sadalījums pa dalībvalstīm saskaņā ar ĢD AGRI, ĢD EMPL un ĢD REGIO 2013. gada darbības pārskatu

Lauksaimniecības un lauku attīstības, Nodarbinātības un sociālo lietu, kā arī Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ģenerāldirektorāta 2013. gada darbības pārskatā ir minēts, ka riskam ir pakļauti 3,0 % izdevumu. Tā kā Komisija ir mainījusi pieeju, dati par ilgāku laikposmu nav salīdzināmi.

Avots: Lauksaimniecības un lauku attīstības, Nodarbinātības un sociālo lietu, kā arī Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ģenerāldirektorāta gada darbības pārskats (Eiropas Komisija). Sk. arī **12.** un **13. grafiku**.

36

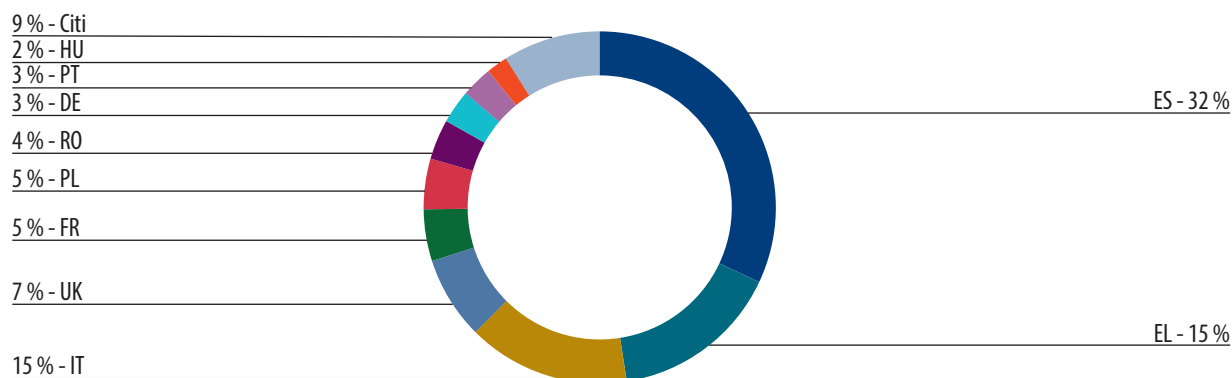
Ir trūkumi datos, uz kuru pamata ir apkopota šī informācija (sk. 53.–60., 67.–70. un 81.–88. punktu). Turklāt saskaņā ar Komisijas skaitlisko informāciju lauksaimniecībā kļūdu līmenis ir augstāks nekā kohēzijā (sk. **1. tabulu**), taču Palātas veiktais revīzijas darbs norāda uz pretējo (sk. **6. grafiku**). Tas daļēji skaidrojams ar to, ka Komisija piemēro atšķirīgas metodes, lai izteiktu skaitļos korekciju ietekmi uz lauksaimniecības un kohēzijas jomu. Bet ir jāuzsver svarīgāks jautājums, proti, saskaņā ar Palātas veiktajām analizēm kopējais kļūdu līmenis ir daudz augstāks (sk. **6. grafiku**) nekā Komisijas aplēstais (sk. **9. grafiku** un **1. tabulu**).

37

Palāta **9. grafikā** ir apkopojusi un salīdzinājusi informāciju no dažādu ģenerāldirektorātu gada darbības pārskatiem, kuros ir sniegtas ziņas par riskam pakļautajām summām gan relatīvos, gan absolūtos skaitļos. Grafikā ir atspoguļotas aplēstās summas absolūtos skaitļos. Tomēr, aplēšot kļūdu skarto summu absolūtos skaitļos, šādai aplēsei raksturīgo īpatnību dēļ nav ņemta vērā izdevumu kopsomma un sadalījums. Lielākās ES finansējuma saņēmējas, piemēram, Polija (lielākā saņēmēja kohēzijas jomā) un Francija (lielākā saņēmēja lauksaimniecības jomā) (sk. **1. pielikumu**) parādās kā lielākais riskam pakļauto summu avots galvenokārt tāpēc, ka tās saņem tik daudz finansējuma. Tieši tāpat **10. grafikā** redzams, ka finanšu korekciju kopējais apjoms saskaņā ar apkopojumu, kas balstīts Komisijas grāmatvedības informācijā, pats par sevi sniedz ierobežotu informāciju par to, cik veiksmīgi valstu iestādes pārvalda ES līdzekļus.

Palātas veikto revīziju rezultāti lauksaimniecības un kohēzijas jomā 2009.–2013. gadā

10. grafiks 2007.–2013. gadā ĢD AGRI, ĢD EMPL un ĢD REGIO piemēroto finanšu korekciju sadalījums saskaņā ar Eiropas Savienības finanšu pārskatiem

Pašlaik ir pieejams vienīgi kumulatīvs sadalījums. 2007.–2013. gadā veikto finanšu korekciju kopsumma ir 14,0 miljardi EUR jeb aptuveni 2 % no lauksaimniecības un kohēzijas jomas maksājumiem minētajos gados.

Avots: ES konsolidētie pārskati par 2013. gadu, dati no grāmatvedības sistēmas pārskatu 6. paskaidrojuma vajadzībām.

Palātas revīzijas darbs atspoguļo, kāds ir izdevumu apjoms ES dalītajā pārvaldībā dalībvalstīs

38

Izlasē, ko Palāta ik gadus veido, lai veiktu revīziju ticamības deklarācijas vajadzībām, ir atlasīta tā, lai pamatotu secinājumu par to, vai kļūdu līmenis ir būtisks visos ES izdevumos kopumā, kā arī galvenajās izdevumu jomās. Izmantotā metode ļauj aplēst kļūdu īpatsvaru ES izdevumiem kopumā.

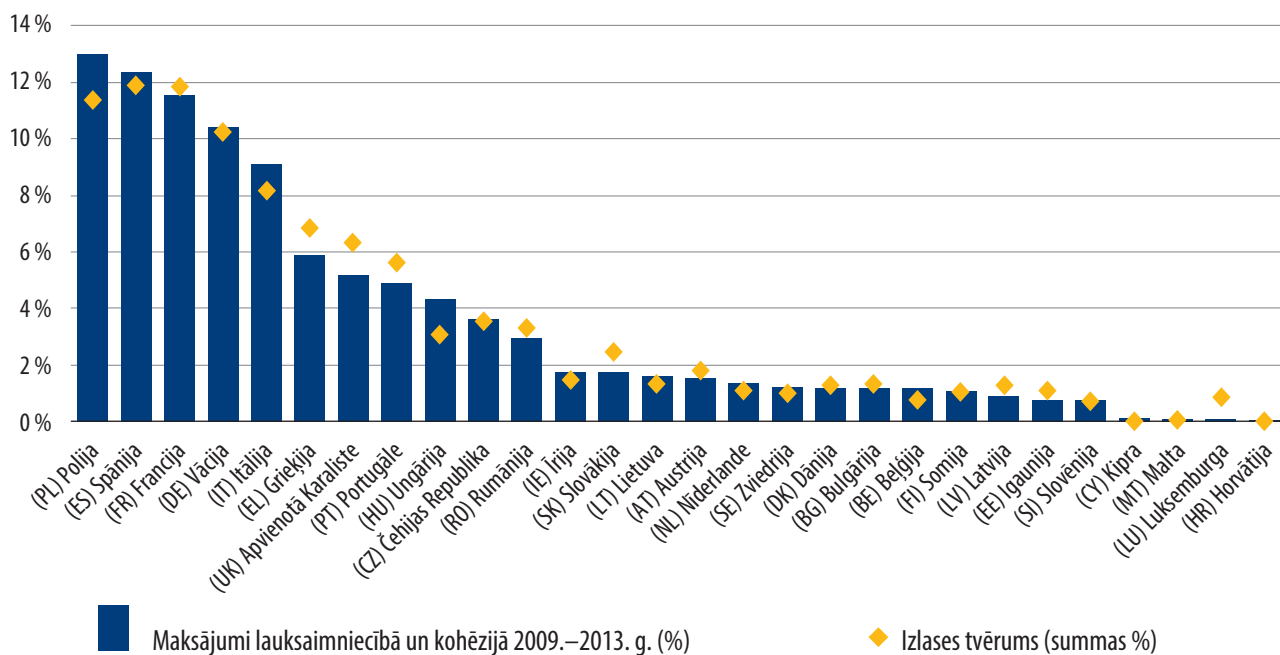
39

Izlasē iekļauto maksājumu pārbaude ir nepieciešams, efektīvs un lietderīgs veids, kā iegūt konstatējumus, kas pamato Palātas kopējo atzinumu, kā arī īpašos izvērtējumus. Palātas izmantotā izlases veidošanas metode nosaka to, ka katrā dalībvalstī veiktais darbs ilgākā laikposmā ir proporcionāls izdevumu apjomam (sk. **11. grafiku**, kur ir attēlots 2009.–2013. gadā veikto 2 920 darījumu relatīvais sadalījums)²⁷.

Palātas veikto revīziju rezultāti lauksaimniecības un kohēzijas jomā 2009.–2013. gadā

11. grafiks

Izdevumu un Palātas veikto darījumu pārbažu relatīvais sadalījums lauksaimniecībā un kohēzijā 2009.–2013. gadā

Avots: Eiropas Revīzijas palāta un pārskati par budžeta un finanšu pārvaldību 2007.–2013. g.

Labāka informācija ir pieejama par tām vienpadsmit dalībvalstīm, kurās veikti vairāk nekā 80 % no dalītās pārvaldības izdevumiem

40

Palātas konstatēto kļūdu biežums izlasēs, kuras tā veidojusi dažādās dalībvalstīs 2009.–2013. gadā, ir atspoguļots **2.–4. pielikumā**. Kopsavilkums par lauksaimniecību un kohēziju ir sniegts **2. pielikumā**, bet atsevišķi par lauksaimniecību **3. pielikumā** un kohēziju **4. pielikumā**. Šo datu analīze liecina, ka

- kļūdas atlasītajos darījumos tika konstatētas visās dalībvalstīs;
- gandrīz pusē no izlasē iekļautajiem darījumiem bija kāds juridisko prasību pārkāpums;
- vairāk nekā ceturtajā daļā no izlasē iekļautajiem darījumiem bija konstatēta pārmaksa vai līdzīgas skaitļos izsakāmas kļūdas, no tām aptuveni trīs ceturtdaļas sasniedza līdz pat 20 % no pārbaudītā darījuma apjoma, un atlikusi ceturtdaļa – no 20 % līdz 100 % no darījuma apjoma.

Palātas veikto revīziju rezultāti lauksaimniecības un kohēzijas jomā 2009.–2013. gadā

41

Vienpadsmit dalībvalstīs (Polijā, Spānijā, Francijā, Vācijā, Itālijā, Grieķijā, Apvienotajā Karalistē, Portugālē, Ungārijā, Čehijas Republikā un Rumānijā, kurās no 2009. līdz 2013. gadam tika pārbaudīti 2 376 darījumi²⁸) 2009.–2013. gadā bija vairāk nekā 80 % izdevumu, ko pārvaldīja dalīti (sk. **11. grafiku**), par kopējo summu 507 miljardi EUR. Šajā grupā kopumā to kļūdu daļa, kurām ir ievērojama ietekme (no 80 % līdz 100 % no pārbaudītā darījuma vērtības), visumā atbilst kopējai izdevumu daļai.

42

Katrā no šīm dalībvalstīm:

- vismaz vienā trešdaļā pārbaudīto darījumu bija kāds juridisko prasību pārkāpums;
- vismaz vienā septītajā daļā (bet bieži vien daudz lielākā daļā) pārbaudīto darījumu bija konstatēta pārākuma vai līdzīgas skaitļos izsakāmas kļūdas.

Tas, ka Palāta tik bieži atrod kļūdas, liecina arī par to, ka gan attiecināmības noteikumi, gan ES izdevumu programmu pārvaldības sistēmas ir ļoti sarežģītas

43

Šo pārkāpumu līmenis ir būtisks katrā no vienpadsmit dalībvalstīm (sk. 41. punktu), kā arī atlikušajās 17 dalībvalstīs kopumā. Laikposmā, uz kuru attiecas šis apskats, Palāta ir pārbaudījusi daudzas kontroles sistēmas šajās dalībvalstīs un vairākumā gadījumu atzinusi, ka tās ir daļēji efektīvas. Tas, ka Palāta atrod kļūdas gandrīz pusē no tās pārbaudītajiem darījumiem – lai gan sistēmas ir novērtētas kā daļēji efektīvas –, cita starpā liecina arī par to, ka gan attiecināmības noteikumi, gan ES izdevumu programmu pārvaldības sistēmas ir ļoti sarežģītas.

44

Piemērus, kas minēti **2–4. pielikumā**, Palāta ir atlasījusi pēc naudas vienības principa. Šī metode nodrošina iespēju iekļaut kā izlases vienību jebkuru eiro, ne tikai darījumu. Palātas pieeja nav paredzēta, lai iegūtu datus par biežumu datu kopā. Tāpēc skaitļi, kas sniegti **2.–4. pielikumā**, nenorāda uz kļūdu biežumu ES finansētajos darījumos kopumā vai atsevišķā dalībvalstī. Palāta piemēro atšķirīgu svērumu dažādiem darījumiem: saskaņā ar tās izmantoto pieeju tas atkarīgs no attiecīgo izdevumu vērtības un revīzijas darba intensitātes. Biežuma tabulā svērumi netiek piemēroti, tāpēc lauku attīstībai ir tikpat liels svars kā ELGF lauksaimniecībā un ESF un ERAF/KF kohēzijas jomā. Tādējādi kļūdu relatīvo biežumu dažādās dalībvalstīs veidotajās izlasēs nevar izmantot kā norādi uz relatīvo kļūdu līmeni šajās dalībvalstīs.

Palātas veikto revīziju rezultāti lauksaimniecības un kohēzijas jomā 2009.–2013. gadā

45

Par to liecina rezultātu salīdzinājums lauksaimniecībā un kohēzijā (sk. 3. un 4. pielikumu). Pārmaksātas summas un citas skaitļos izsakāmas kļūdas tika konstatētas gandrīz trešdaļā izlasē iekļauto lauksaimniecības maksājumu, turpretī kohēzijas maksājumos – mazāk nekā vienā piektajā daļā pārbaudīto maksājumu. Tomēr Palātas iegūtie rezultāti vairāku gadu garumā liecina par to, ka kļūdām ir lielāka ietekme uz kohēzijas izdevumiem (6 % minētajā periodā kopumā) nekā uz lauksaimniecības izdevumiem (3,7 % minētajā periodā).

46

Palātas pārbaudītajos subsīdiu maksājumos lauksaimniecībā ir raksturīga bieži sastopama tendence deklarēt parasti relatīvi nedaudz lielākas zemes platības, par kurām var saņemt subsīdijas. Tas tika konstatēts Francijā (lielākā lauksaimniecības atbalsta saņēmēja). Francijā pārbaudītie darījumi lauksaimniecībā liecina, ka visbiežāk ir sastopamas skaitļos izsakāmas kļūdas (gandrīz vai katrā otrajā no pārbaudītajiem darījumiem). Tomēr lielākā daļa kļūdu ir Palātas aplēstā diapazona zemākie skaitļi. Kohēzijā viena piektā daļa no visām skaitļos izsakāmajām kļūdām tika konstatēta Spānijā (otra lielākā kohēzijas atbalsta saņēmēja), un tās veidoja vienu trešo daļu no skaitļos izsakāmām kļūdām, kam ir liela ietekme (no 80 % līdz 100 % no pārbaudītā darījuma vērtības).

47

Daudzas kļūdas radās tāpēc, ka kopējā pārvaldības un kontroles struktūra ir komplicēta. Komisijai un dalībvalstīm jāturpina meklēt iespējas, kā to vienkāršot (sk. 31. punktu). Tomēr pagaidām pieredze liecina, ka dalībvalstīm bija grūtības pārvaldīt esošo sistēmu un līdz ar to – grūtības īstenot politiku. Ir jāturpina dalībvalstu pūliņi stāvokļa uzlabošanā.

ES izdevumu dalītās pārvaldības kontroles sistēma ir sarežģīta

48

Kā norādīts **5. pielikumā**, gan lauksaimniecībā, gan kohēzijā pārraudzības un kontroles sistēma ir sarežģīta. Atbildību par lauksaimniecības un kohēzijas politikas īstenošanu Komisija daļa ar dalībvalstīm. Tādējādi lielāko daļu izdevumu administrē un izmaksā valsts vai vietēja līmeņa iestādes, un to uzdevumi un kontroles procedūras ir noteiktas ES tiesību aktos. Šīs iestādes saskaņā ar ES prasībām veic atbalsta pieteikumu un izdevumu atmaksas pieprasījumu administratīvās pārbaudes, lai pārliicinātos, vai tie ir attiecināmi. Tām jāapmeklē arī ievērojams skaits saņēmēju un projektu, lai pārbaudītu līdzekļu izlietojumu. Šo pārbažu rezultātus dalībvalstis izmanto, lai samazinātu vai atteiktu maksājumus saņēmējiem. Valstu pienākums ir katru gadu ziņot Komisijai par pārbažu rezultātiem.

49

Dalībvalstu ieceltas funkcionāli neatkarīgas revīzijas iestādes (lauksaimniecībā – apliecinātājiestādes, kohēzijā – revīzijas iestādes) ziņo par iestāžu ieviesto kontroles sistēmu kvalitāti un par pārbaudēs iegūto datu statistikas apkopošanu. Lauksaimniecībā tās katru gadu apliecina Komisijai pārskatu ticamību, bet kohēzijā sniedz gada kontroles ziņojumu.

50

Lai gan abās šajās jomās procedūras ir līdzīgas, tomēr pastāv dažas atšķirības. Kohēzijas jomā Komisija saņem no revīzijas iestādēm gada kontroles ziņojumu, kurā ietverts revīzijas atzinums un kļūdu īpatsvars. Lauksaimniecībā apliecinātājiestādes sniegs līdzīgu informāciju par 2014.–2020. gadu.

51

Lauksaimniecībā ir ieviesta ikgadēja finansiālās noskaidrošanas procedūra un daudzgadu atbilstības noskaidrošanas procedūra. Kohēzijas jomā līdzīgas procedūras piemēros tām darbības programmām, kuras tiks sāktas saskaņā ar finanšu shēmu 2014.–2020. gadam. Palāta, novērtējot Komisijas veikto uzraudzību, ir ņēmusi vērā šīs atšķirības.

52

Gada pārskatos par 2009. un 2012. gadu²⁹ ir iztirzāta korigējošo pasākumu nozīme. Korigējošos pasākumus var piemērot dalībvalstis pirms vai pēc maksājuma veikšanas. Ja tos piemēro pirms maksājuma veikšanas, tad tajos iekļauj valsts iestāžu veiktās saņēmēju pieprasījumu administratīvās pārbaudes un pārbaudes uz vietas, ja pēc, tad tie ietver dalībvalstu veikto līdzekļu atgūšanu³⁰ no saņēmējiem un atsauksanu (sk. 79. punktu).

Finanšu korekciju nozīme

53

Komisijas īstenotā uzraudzība ietver gan dalībvalstu iesniegto pieprasījumu administratīvās pārbaudes, gan kontroles sistēmu pārbaudes. Ja Komisija, piemēram, konstatē, ka sistēmās trūkst galveno elementu, tās pienākums ir piemērot finanšu korekciju. Gada pārskatos par 2009., 2012. un 2013. gadu Palāta ir iztīrījusi finanšu korekciju nozīmi³¹.

54

Finanšu korekcijas, ko Komisija 2007.–2013. gadā piemēroja lauksaimniecības un kohēzijas izdevumiem saskaņā ar spēkā esošajiem tiesību aktiem, faktiski nesamazināja maksājumus galasaņēmējiem.

- Lauksaimniecībā finanšu korekcijas rada piešķirtos ieņēmumus³². Tos finansē no dalībvalstu piemērotajām finanšu korekcijām un izmanto kārtējā budžeta finansēšanai.
- Kohēzijas jomā dalībvalstu iestāžu pienākums bija deklarēt papildu projektus, kuri kompensēja piemērotās finanšu korekcijas. Veikusi parastās pārbaudes, Komisija pēc tam izmaksāja attiecīgajai dalībvalstij starpību starp jauno(-ajiem) izmaksu pieprasījumu(-iem) un finanšu korekciju.

Par līdzekļu atgūšanu no galasaņēmējiem ir atbildīga dalībvalsts.

55

Palāta iepriekšējos gados ir izteikusi savas domas par to, ka finanšu korekciju piemērošana ir laikietilpīga. Daudzas finanšu korekcijas veic vairākus gadus pēc tam, kad ir notikusi sākotnējā līdzekļu izmaksa³³.

56

Komisija sniedz informāciju par finanšu korekcijām un atgūtajiem līdzekļiem ES konsolidētajos gada pārskatos (īpaši 6. paskaidrojumā) un, sākot ar 2012. gadu, atsevišķā paziņojumā Eiropas Parlamentam³⁴.

57

Komisijas paziņojumā³⁵ par katru dalībvalsti apkopotā kopējā informācija (absolūtos un relatīvos skaitļos) par lauksaimniecību atsauca uz visiem Komisijas lēmumiem 1999.–2013. gadā. Attiecībā uz kohēzijas jomu par katru dalībvalsti apkopotā kopējā informācija (absolūtos un relatīvos skaitļos) ir sniegta gan par 2000.–2006. gadu, gan 2007.–2013. gadu. Koriģējošie pasākumi attiecībā uz 2000.–2006. gadu vēl turpinās, un lielākā daļa korekciju ir veiktas pēdējos gados. Pamatojoties uz sniegto informāciju, absolūtos skaitļos finanšu korekcijas tiek lielākoties piemērotas nedaudzās dalībvalstīs. Attiecībā uz lauksaimniecības izdevumiem pirmās trīs ir Grieķija, Itālija un Spānija (61 % korekciju, no tām 32 % ir saistīti ar 1999.–2013. gada maksājumiem). Kohēzijas jomā 2000.–2006. gadā pirmās ir tās pašas valstis, taču citādā secībā (83 % korekciju saistībā ar 45 % ES finansējuma 2000.–2006. gadā) (sk. **10. grafiku**).

Palātas pazinotais kļūdu līmenis 2013. gadā būtu bijis par 1,6 % augstāks, ja nebūtu ņemti vērā koriģējošie pasākumi

58

Gada pārskatos par 2009. un 2012. gadu ir paskaidrots, kā Palāta ņem vērā dažādus koriģējošos pasākumus. Tiek ietvertas visas dalībvalstu piemērotās korekcijas pirms maksājumu veikšanas, kā arī korekcijas, kurām ir skaitļos izsakāma ietekme projektu līmenī un kuras notikušas pēc Komisijas veiktā maksājuma, bet pirms Palātas pārbaudes. Palāta pārbauda, kā korekcijas tika piemērotas (tostarp līdzekļu atgūšanu no saņēmējiem un detalizētas korekcijas projekta līmenī), un atbilstošos gadījumos tās neiekļauj kļūdu īpatsvarā.

59

Gada pārskatā par 2013. gadu Palāta aprēķināja, ka pazinotais kļūdu īpatsvars darījumu izlasē būtu bijis par 1,6 procentpunktiem augstāks, ja dalībvalstu iestādes un Komisija nebūtu piemērojušas minētās korekcijas³⁶. Darījumus, kurus pilnībā izslēdza, pamatojoties uz dalībvalstu veiktajām pārbaudēm, pēc būtības nevar izteikt skaitļos.

60

Tomēr par citiem darījumiem dalībvalstu iestādēm bija pieejama pietiekama informācija, lai pirms atmaksājumu pieprasīšanas Komisijai šīs kļūdas atklātu un izlabotu³⁷.

Komisijas novērtējums sākotnēji balstās dalībvalstu sniegtajos datos

61

Lai aprēķinātu atlikušo kļūdu īpatsvaru, Komisija kā pamatu izmanto maksājumu aģentūru statistiku saistībā ar veiktajām pārbaudēm (lauksaimniecībā) un revīzijas iestāžu paziņoto apstiprināto kļūdu īpatsvaru (kohēzijā). Šie dati atspoguļo finanšu ietekmi, kas izteikta kā procentuālā daļa no maksājumu summas un ko rada pārkāpumi maksājumos pēc tam, kad ir veiktas visas pārbaudes. Kohēzijas jomā atlikušo kļūdu īpatsvarā³⁸ ir ņemtas vērā finanšu korekcijas, kas veiktas kopš 2007.–2013. gada plānošanas perioda sākuma. Korekcijas ietver gan ES un/vai valstu līmenī jau veiktās korekcijas, gan tās, kuras tiek izskatītas. Komisija publicē konsolidētos datus par korekcijām ģenerāldirektorieta darbības pārskatos.

62

Lai gan pēdējos gados Komisija ir uzlabojusi ziņošanu par risku, tās 2013. gada aplēse par riskam pakļautajām summām Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ģenerāldirektorātā (2,8 %) un kopējā aplēse par dalīti pārvaldītajām summām (3,0 %) ir ievērojami zemākas nekā Palātas aplēstais kļūdu līmenis (sk. **1. tabulu**). Jāatzīmē, ka Komisijas datu pamatā ir dalībvalstu iestāžu sniegto statistikas datu analīze, un vadības vajadzībām tie ir noapaļoti uz augšu, pamatojoties uz profesionālo spriedumu.

1. tabula ERP 2013. gada revīzijas rezultāti salīdzinājumā ar riskam pakļauto summu aplēsēm ĢD AGRI, ĢD EMPL un ĢD REGIO 2013. gada darbības pārskatos

Gada pārskata nodaļa	Iespējamākais kļūdu īpatsvars 2013. gadā (%)	Ticamības intervāls (%)		Komisijas ģenerāldirektorieta gada darbības pārskati	Riskam pakļautā summa (%)	
		Zemākā kļūdu robeža	Augstākā kļūdu robeža		Aplēse	Augstākā robeža
Lauksaimniecība: tirgus un tiešais atbalsts	3,6	1,7	5,5	AGRI	2,7	-
Lauku attīstība, vide, zivsaimniecība un veselība	6,7	3,5	9,9	AGRI	5,2	-
Reģionālā politika, transports un enerģētika	6,9	3,7	10,1	REGIO	2,8	5,3
Nodarbinātība un sociālās lietas	3,1	1,5	4,7	EMPL	2,6	3,5
Kopā	5,2	4,0	6,3	Kopējā aplēse	3,0	-

Avots: ERP 2013. gada pārskats.

Avots: Komisija, 2013. gada darbības pārskati.

Palātas aprēķinātais ticamības intervāls ir 95 % (sk. 2013. gada pārskata 1.1. pielikumu). ĢD EMPL aprēķināja augstāko robežu ar ticamības intervālu 90 %. ĢD REGIO savā 2013. gada darbības pārskatā nesniedza ziņas par ticamības intervālu. Ja arī Palāta būtu piemērojusi 90 % ticamības intervālu, tad zemākā kļūdu robeža būtu bijusi augstāka, bet augstākā kļūdu robeža – zemāka par šajā tabulā attēloto. ĢD EMPL un ĢD REGIO savā gada darbības pārskatā sniedz skaitliskos datus, kuru pamatā ir revīzijas iestāžu veiktā 2012. gada izdevumu pārbaude. Saskaņā ar Palātas aprēķiniem iespējamākais kļūdu īpatsvars 2012. gadā reģionālajā un nodarbinātības politikā bija par aptuveni 0,1 procentpunktu augstāks nekā 2013. gadā, un zemākā un augstākā kļūdu robeža bija 3,7 % un 9,9 % reģionālajā politikā un 1,4 % un 5,2 % nodarbinātības politikā.

63

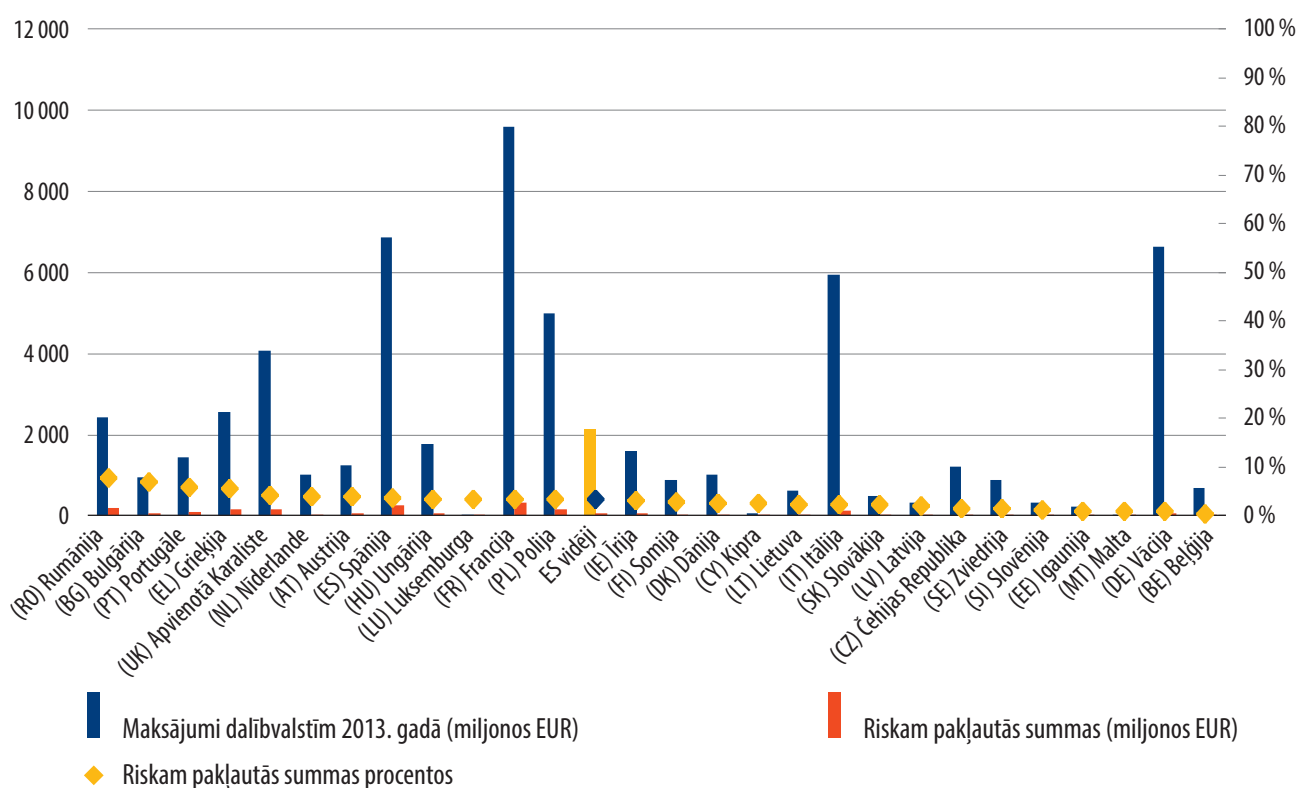
Palātas revīziju rezultāti liecina, ka ik gadu laikā no 2009. līdz 2013. gadam gan kohēzijas jomā, gan lauksaimniecībā ir bijis būtisks kļūdu līmenis, turklāt kohēzijas jomā tas ir augstāks (sk. 23. punktu). Kā redzams **1. tabulā**, saskaņā ar Komisijas aplēsēm par 2013. gadu kļūdu līmenis lauksaimniecībā ir augstāks nekā kohēzijā. Tas daļēji skaidrojams ar to, ka Komisija piemēro atšķirīgas metodes, lai izteiktu skaitļos korekciju ietekmi uz lauksaimniecību un kohēziju.

64

Maksājumi dalībvalstīm 2013. gadā (miljonos EUR), Komisijas aplēse par riskam pakļautajām summām 2013. gadā šajās dalībvalstīs (miljonos EUR) un riskam pakļauto līdzekļu procentuālā izteiksme ir atspoguļotas **12. un 13. grafikā**. Procentuālā izteiksmē dati ir sniegti dilstošā secībā.

12. grafiks

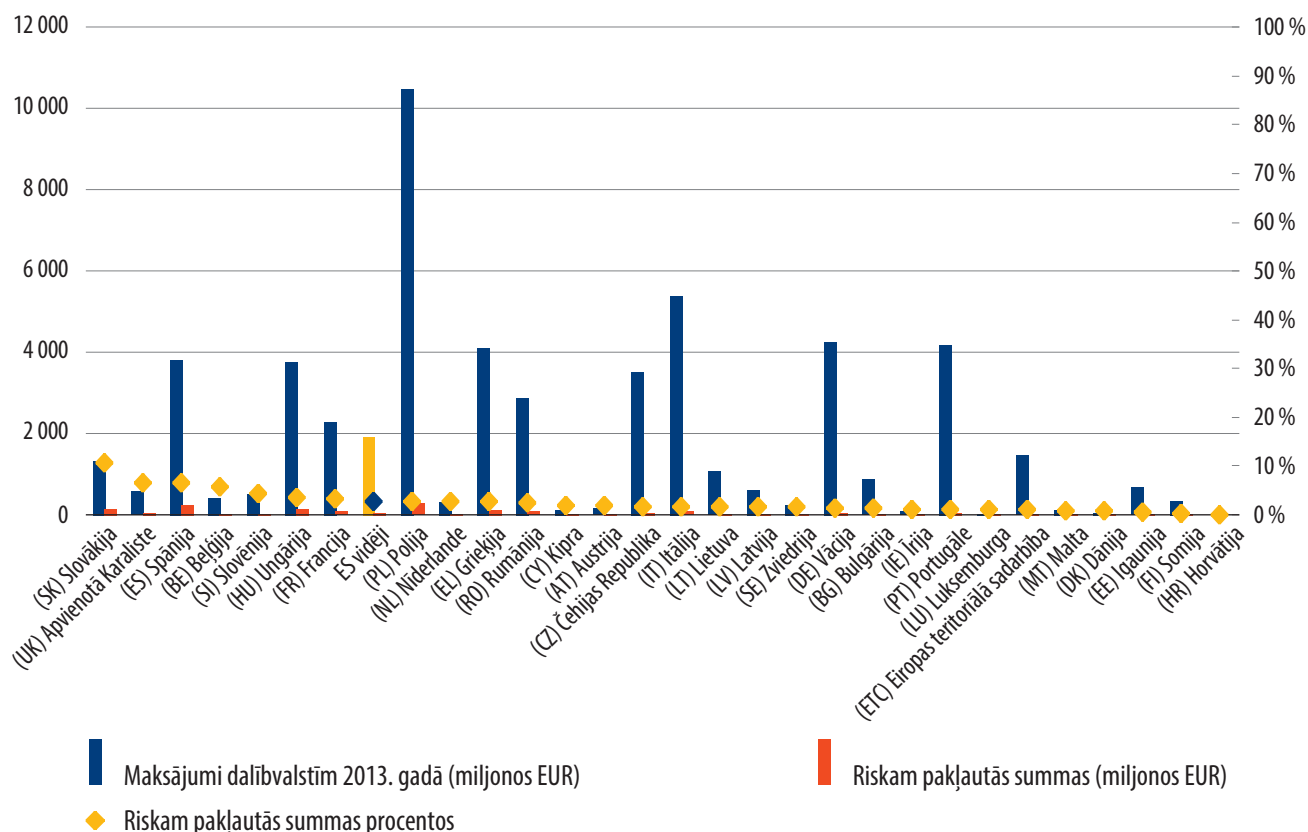
ELGF un ELFLA: dalībvalstīm izmaksātās summas un Komisijas aplēses par riskam pakļautajām summām un līdzekļiem procentuālā izteiksmē katrā dalībvalstī (izejas dati, kas iekļauti Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāta 2013. gada darbības pārskatā)

Avots: Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāta gada darbības pārskats (Eiropas Komisija).

13. grafiks

ERAF, ESF un KF: dalībvalstīm izmaksātās summas un Komisijas aplēses par riskam pakļautajām summām un līdzekļiem procentuālā izteiksmē katrā dalībvalstī (izejas dati, kas iekļauti Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektorāta un Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ģenerāldirektorāta 2013. gada darbības pārskatā)

Avots: Nodarbinātības un sociālo lietu un Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ģenerāldirektorāta gada darbības pārskats (Eiropas Komisija).

65

Galvenos gada darbības pārskatos ietvertos elementus Komisija apkopo kopsavilkuma pārskatā. 2013. gada kopsavilkuma pārskatā Komisija lēš, ka nepareizi veikto izdevumu ietekme bija 2,8 % no ES izdevumiem kopumā. Lauksaimniecībā un kohēzijā tā ir 3,0 % (sk. **1.tabulu**).

Komisijas īstenotās lauksaimniecības izdevumu pārraudzības novērtējums

66

Komisija īsteno uzraudzību lauksaimniecības un lauku attīstības jomā galvenokārt ar Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāta veikto divpakāpju grāmatojumu noskaidrošanas procedūru, kas sastāv no turpmāk uzskaitītajiem posmiem.

- Ikgadējā finansiālās noskaidrošanas procedūra, kas aptver katras akreditētās maksājumu aģentūras gada pārskatus un iekšējās kontroles sistēmu. Procedūras rezultātā pieņemtais grāmatojumu noskaidrošanas lēmums balstās uz revīzijām, ko ir veikušas neatkarīgas apliecinātājiestādes dalībvalstīs, kuras iesniedz rezultātus Komisijai. Šis lēmums var izraisīt finanšu korekcijas.
- Daudz gadu atbilstības noskaidrošanas procedūra, ar kuru var prasīt, lai attiecīgā dalībvalsts veic finanšu korekcijas, ja ar izdevumiem vienu vai vairākus gadus ir pārkāpti ES noteikumi. Procedūras rezultātā pieņemtie atbilstīguma lēmumi balstās uz atbilstības revīzijām, kuras veikusi Komisija (sk. 54. punktu).

Pēdējo trīs gadu laikā Komisijas darbs ir uzlabojies

67

Veicot revīzijas ticamības deklarācijas vajadzībām³⁹, Palāta konstatēja, ka pēdējo trīs gadu laikā Komisija ir uzlabojusi grāmatojumu noskaidrošanas revīzijas. Tāpēc attiecībā uz 2013. gadu Palāta varēja izmantot Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāta veikto revīziju rezultātus lauku attīstības jomā, lai novērtētu kontroles sistēmu uzticamību dalībvalstīs.

68

Kad 2013. gadā Palāta pārbaudīja, kā ir ieviesti ieteikumi, kas formulēti Īpašajā ziņojumā Nr. 7/2010 "Grāmatojumu noskaidrošanas procedūras revīzija", tā secināja, ka Komisija ir laikus veikusi nepieciešamos pasākumus, lai apliecinātājiestādēm piešķirtu lielāku atbildību. Tādējādi, sākot ar 2015. gadu, tās aptvers visus likumības un pareizības aspektus.

69

Komisija nesen ir mainījusi pieeju kļūdu paziņošanai gada darbības pārskatā. Līdz 2011. gadam tajā sniegtie dati bija pilnībā balstīti uz statistiku, ko dalībvalstu iestādes paziņoja par veiktajām pārbaudēm. Lai gan Komisijai bija zināms, ka attiecīgo iestāžu darbā ir nepilnības, tā uzskatīja, ka vienotas likmes palielinājuma 25 % apmērā piemērošana paziņoto kļūdu īpatsvaram pienācīgi kompensēs šo nepilnību radīto ietekmi. Tāpēc Komisijas paziņotais kļūdu īpatsvars bija ievērojami zemāks nekā Palātas aplēstais. Šī mainītā pieeja atzīst nepilnības, par kurām Palāta ziņoja iepriekšējos gada pārskatos⁴⁰ un kuras apstiprināja Komisijas Iekšējais revīzijas dienests.

70

Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāts 2012. un 2013. gada darbības pārskatā koriģēja iestāžu paziņoto kļūdu īpatsvaru, lai ņemtu vērā arī citus informācijas avotus. Tagad, novērtējot kļūdu īpatsvaru maksājumu aģentūrām, ģenerāldirektorāts ņem vērā pats savas atbilstības revīzijas, kā arī Palātas veiktās revīzijas, ikgadējos apliecinātājiestāžu ziņojumus un jebkādu citu pieejamu informāciju. Par 2013. gadu ģenerāldirektorāts koriģēja dalībvalstu paziņoto kļūdu īpatsvaru 43 no 48 maksājumu aģentūrām, kuras Komisija un Palāta bija revidējušas pēdējos trīs gados. Piemēram, attiecībā uz ES tiešo atbalstu piemērotais palielinājums vairāk nekā trīs reizes paaugstināja atlikušo kļūdu īpatsvaru, kas bija aprēķināts, balstoties uz dalībvalstu paziņotajiem statistikas datiem (2,33 % salīdzinājumā ar 0,69 %). Izdevumiem, kurus neaptvēra Komisijas vai Palātas veiktās revīzijas, korekcijas netika veiktas.

Dalībvalstis veic galvenās pārbaudes un apskates

71

IAKS uzraudzības un kontroles sistēma aptver lielāko lauksaimniecības subsīdiju daļu. To izmanto visās ELGF un ELFLA shēmās⁴¹, kas attiecas uz ES atbalstu par platību vai dzīvniekiem, un iesaistīto līdzekļu apjoms 2013. gadā sasniedza aptuveni 47 miljardus EUR.

72

Veicot revīzijas ikgadējās ticamības deklarācijas vajadzībām, 2007.–2013. gadā Palāta cita starpā pārbaudīja, kā IAKS darbojas 38 maksājumu aģentūrās visās 28 dalībvalstīs. Pārbaudītās maksājumu aģentūras pārvalda apmēram 80 % izdevumu, ko aptver IAKS. Vēl četrās maksājumu aģentūrās Palāta pārbaudīja arī uzraudzības un kontroles sistēmas tiem ELGF pasākumiem, kas nav pakļauti IAKS.

73

Palātas veiktā sistēmu revīzija liecina, ka gan dalībvalstīs, gan starp dalībvalstīm rezultāti ievērojami atšķiras. Tikai septiņas sistēmas tika novērtētas kā efektīvas. 22 citas tika novērtētas kā daļēji efektīvas, bet deviņas – kā neefektīvas⁴².

74

Gadu gaitā Palātas veiktās pārbaudes liecina, ka IAKS ievērojami mazina kļūdu īpatsvarus izdevumos, ko tā aptver. Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāta 2013. gada darbības pārskats apstiprina šo atzinumu, proti, izdevumos, kuru pārvaldībā ir iesaistīta IAKS, kļūdu īpatsvars ir trīs reizes zemāks nekā tirgus pasākumos (tos IAKS neaptver)⁴³.

Komisijas īstenotās kohēzijas izdevumu pārraudzības novērtējums

75

Atšķirībā no lauksaimniecības kohēzijas jomā nav ikgadējas noskaidrošanas procedūras. Nākamajā periodā tiks ieviesta darbību pārbaudes un apstiprināšanas procedūra. Revīzijas iestādes jau ir pievērsušās darījumu likumībai un pareizībai. Šī apskata nodaļa ir veltīta Komisijas veiktajai revīzijas iestāžu uzraudzībai.

76

Katram plānošanas periodam Komisija apstiprina dalībvalstu ierosinātās darbības programmas (DP) un orientējošos finanšu plānus, kuros ir iekļauts ES un valstu ieguldījums. Par nepareizu izdevumu novēršanu vai atklāšanu, kā arī par to koriģēšanu un paziņošanu Komisijai pirmām kārtām atbild dalībvalstis.

77

Par ikdienas pārvaldību atbild izraudzītās vadošās iestādes un starpniekstruktūras. To uzdevums ir nodrošināt, lai visi atlasītie projekti būtu tiesīgi saņemt ES finansējumu un lai deklarētie izdevumi atbilstu visiem regulās un/vai valsts noteikumos paredzētajiem nosacījumiem. Pārbaudes ietver uz izlases pamata izraudzītu projektu apskates uz vietas un dokumentu pārbaudes pirms izdevumu apstiprināšanas. Apliecinātājiestādēm ir jāpārbauda, vai ir veiktas atbilstošas pārbaudes, un atbilstīgos gadījumos jāveic papildu pārbaudes, pirms izdevumi tiek deklarēti Komisijai, lai saņemtu atlīdzību.

78

Turklāt katrai darbības programmai (vai darbības programmu grupai) dalībvalstu revīzijas iestādes veic sistēmu revīzijas un uz statistiski reprezentatīvas izlases pamata – *ex post* darbību revīzijas. Kā minēts 50. punktā, revīzijas iestādes ziņo Komisijai gada kontroles ziņojumos, kuros ir ietverts ikgadējais revīzijas atzinums par sistēmu darbību un revīzijas iestādes aplēstais kļūdu īpatsvars.

79

Saskaņā ar tiesību aktiem, ja Komisija, pamatojoties uz savu revīzijas darbu vai informāciju, ko tai sniegušas revīzijas iestādes, uzskata, ka dalībvalsts nav novērsusi nopietnus trūkumus vadības un kontroles sistēmās un/vai nav koriģējusi nepareizus izdevumus, kuri ir apliecināti un deklarēti, tad tā var pārtraukt vai apturēt maksājumus. Ja dalībvalsts nenovērš atklātos trūkumus sistēmā vai neietur nepareizus izdevumus, Komisija var piemērot finanšu korekcijas, kas var nozīmēt ES finansējuma tīru samazinājumu darbības programmām. Tomēr praksē neto samazinājumu piemēro reti. Saskaņā ar vienošanos, kas noslēgta ar Komisiju, dalībvalstu iestādes var izlietot "korigētās" summas, lai tā iekļautu izdevumu atmaksas pieprasījumos nākotnē.

80

Revīzijas iestāžu gada kontroles ziņojumos, revīzijas atzinumos un ziņojumos par sistēmu revīziju sniegtā informācija ir viens no galvenajiem avotiem, kuru Komisija izmanto, lai novērtētu ES izdevumu likumību un pareizību katrā darbības programmā.

Komisija ir pakāpeniski uzlabojusi pieeju

81

Gada darbības pārskatā Komisija sniedz aplēsi par to, cik lielā mērā likumības un pareizības kļūdas ir skārušas darbības programmas. Kopš 2011. gada abi ģenerāldirektorāti, kuru pārziņā atrodas kohēzijas joma, koriģē dalībvalstu iestāžu paziņotos datus, lai ņemtu vērā konstatētās nepilnības. Attiecībā uz starpposma un galīgajiem maksājumiem, kas tika apstiprināti 2013. gadā saskaņā ar ESF un ERAF/KF (2007.–2013. gada darbības programmas), Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektorāts un Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ģenerāldirektorāts lēš, ka riskam ir pakļautas summas attiecīgi robežās no 2,6 % līdz 3,5 % un no 2,8 % līdz 5,3 %. Abos gadījumos kļūdu īpatsvars pārsniedz Komisijas noteikto 2 % būtiskuma sliekšni.

82

Komisijas novērtējuma pamatotību ietekmē dalībvalstu iestāžu sniegtās informācijas precizitāte un ticamība. Īpašajā ziņojumā Nr. 16/2013 "Vienotās revīzijas (*single audit*) novērtējums un Komisijas paļaušanās uz dalībvalstu revīzijas iestāžu darbu kohēzijas jomā"⁴⁴ konstatēts, ka:

- dažas revīzijas iestādes nesniedz pilnīgas ziņas par problēmām;
- paziņotais kļūdu līmenis ne vienmēr ir pilnībā ticams;
- dalībvalstu paziņotā informācija par finanšu korekcijām, iespējams, ne vienmēr ir ticama vai precīza, un
- Komisijas izmantotās aprēķina metodes dēļ atlikušo kļūdu īpatsvars ir novērtēts par zemu.

83

Laikā no 2007. līdz 2013. gadam gan Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektorāts, gan Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ģenerāldirektorāts ir pastiprinājuši revīzijas iestāžu pārbaudes. Tagad Komisija daudzos gadījumos prasa, lai revīzijas iestādes iesniedz papildu informāciju par to, kā tiek aprēķināts to sagatavotajos gada kontroles ziņojumos atspoguļotais kļūdu īpatsvars, piemēram, attiecībā uz revidētās kopas salīdzinājumu ar deklarētajiem izdevumiem, izlases lieluma pārrēķinu vai detalizētu informāciju par konkrētām darbību revīzijām. Turklāt abi ģenerāldirektorāti dodas faktu konstatēšanas komandējumos uz dalībvalstīm, lai pārbaudītu revīzijas iestāžu paziņotos datus.

84

Pamatojoties uz revīzijas iestāžu darbu, Komisija publicē riska īpatsvaru par katru dalībvalsti. Pārskatā par 2013. gadu Palāta ziņoja, ka ir vērojamas nepilnības dažos dalībvalstu iestāžu sniegtajos datos un dažos aspektos saistībā ar Komisijas veikto novērtējumu⁴⁵. Šie dati jāizmanto piesardzīgi, jo tos nevar izmantot kā ticamu norādi par dalībvalsts relatīvajiem panākumiem dažādu attiecināmības noteikumu un regulu ievērošanā.

85

Komisijas rīcībā ir tikai ierobežota informācija par to, vai dalībvalstu ieviestās sistēmas, ar kurām piemēro koriģējošos pasākumus, darbojas efektīvi un vai apliecinātā iestāžu paziņotā informācija ir precīza, pilnīga un ticama⁴⁶. Šo atziņu apstiprina Komisijas leksējās revīzijas dienests, kurš uzskata, ka no dalībvalstu ziņām par koriģējošo pasākumu finanšiālo ietekmi var gūt tikai ļoti ierobežotu pārlicību, un tam iemesls ir ne tikai veids, kā par tām paziņo, bet arī fakts, ka revīzijas iestādes tās pārbauda ierobežoti⁴⁷. Atbildot uz 2012. gada pārskata 1.41. punktu, Komisija norādīja, ka "esošās problēmas galvenokārt ir izraisījuši dalībvalstu paziņotie dati par kļūdu īpatsvaru, kuri nav ticami. Komisija ļoti cenšas, lai uzlabotu to ticamību, īpaši koriģējot tos uz augšu, ja to uzskata par nepieciešamu."

86

Komisijas iespējas apstiprināt (un vajadzības gadījumā koriģēt) paziņoto kļūdu īpatsvaru ir ierobežotas, ja vien revīzijas iestādēm regulāri nelūdz sniegt konkrētāku informāciju par darbību revīzijām, lai Komisija varētu pārbaudīt gada kontroles ziņojumus.

Pastāv risks, ka Komisija novērtē par zemu atlikušo kļūdu īpatsvaru kohēzijas izdevumos

87

Kopumā pastāv risks, ka Komisija novērtē par zemu atlikušo kļūdu īpatsvaru, un līdz ar to Komisijas novērtējums par atsevišķām darbības programmām un gada darbības pārskatā formulēto atrunu ietekme nav pietiekami pamatota.

88

Īpašajā ziņojumā Nr. 16/2013 Palāta ieteica Komisijai būt piesardzīgai, ļaujoties uz dalībvalstu sniegto informāciju par revīzijām un finanšu korekcijām, tai ir jāturpina sniegt metodoloģisks atbalsts un vadlīnijas valstu revīzijas iestādēm, ir jāierosina sankciju sistēma, kas vērsta pret tām revīzijas iestādēm, kuras atkārtoti nesniedz pilnīgas ziņas par problēmām, kā arī jāierosina kārtība, kā sadalīt revīzijas izmaksas starp dalībvalstīm un Komisiju ES reģionālo izdevumu jomā.

Konstatēto galveno risku un nepilnību kopsavilkums

Lauksaimniecībā risks ir saistīts ar platībām, dzīvniekiem un lauksaimniekiem

89

ES kopējo lauksaimniecības politiku īsteno ar ELGF un ELFLA finansējuma starpniecību. Gada pārskatā un īpaši tā 3. un 4. nodaļā Palāta ir cita starpā apkopojusi galvenos riskus un nepilnības lauksaimniecības izdevumos.

90

Subsīdijas lauksaimniecībai īsteno caur 28 dalībvalstu aptuveni 80 maksājumu aģentūrām, kas atbild par maksājumu veikšanu saņēmējiem. Sarežģītās juridiskās prasības ES un dalībvalstu līmenī aptver ļoti daudzus pasākumus un atbalsta shēmas (piemēram, ELFLA paredz 4 asis un 46 pasākumus, kā arī vairākus tūkstošus apakšpasākumu).

91

Galvenie riski, kas apdraud tiešo maksājumu pareizību, ir šādi: atbalstu par platību var izmaksāt par neattiecināmu zemi, neattiecināmiem saņēmējiem vai vairāk nekā vienam saņēmējam par to pašu zemes gabalu; tiesības ir aprēķinātas nepareizi vai piemaksas par dzīvniekiem izmaksā par neesošiem dzīvniekiem (lai gan šos riskus zināmā mērā samazina IAKS izmantošana, sk. 74. punktu). Attiecībā uz intervenci lauksaimniecības tirgos un citiem ar platību nesaistītiem pasākumiem galvenie riski, kas apdraud pareizību, ir tādi, ka atbalstu var piešķirt neattiecināmiem pretendentiem vai par neattiecināmām vai pārāk lielām deklarētajām izmaksām vai produktiem. Intervences pasākumu pamatā galvenokārt ir saņēmēju deklarētie daudzumi, kurus nav iespējams pārbaudīt, izmantojot automatizētu sasaistu pārbaudi ar citām datubāzēm. Tas palielina kļūdu risku.

Īpaši daudz kļūdu sastopams lauku attīstības jomā

92

ELFLA darbībā ir sevišķi daudz kļūdu. Papildus jau minētajiem riskiem nozīmīgi faktori, kas paaugstina risku, ir agrovides prasību neievērošana (šīs prasības attiecas uz tādu lauksaimnieciskās ražošanas metožu izmantošanu, kuras ir saderīgas ar vides, ainavas un dabas resursu aizsardzību), kā arī ieguldījumu projektiem izvirzītu specifisku prasību neievērošana un ES un/vai dalībvalstu publiskā iepirkuma noteikumu pārkāpumi.

Kohēzijas jomā galvenie riski joprojām saistīti ar nepilnībām iepirkumā

93

ES kohēzijas politiku īsteno ar ERAF, KF un ESF finansējuma starpniecību. Gada pārskatā un īpaši tā 5. un 6. nodaļā Palāta ir cita starpā apkopojusi galvenos riskus un nepilnības kohēzijas jomas izdevumos.

94

Galvenais risks ir saistīts ar ES un/vai valsts publiskā iepirkuma noteikumu neievērošanu, piešķirot līgumus. Iepirkuma noteikumu un procedūru nepareiza piemērošana kohēzijas jomā var notikt vai nu apzināti, lai radītu labvēlīgākus nosacījumus dažiem piegādātājiem, vai arī neapzināti, jo noteikumi un procedūras nav pilnībā izprasti. Visvairāk pārkāpumu notiek saistībā ar jau noslēgtu līgumu pagarināšanu vai grozīšanu gadījumos, kad ES iepirkuma noteikumi paredz jauna konkursa rīkošanu.

95

Otrs nozīmīgākais risks ir tāda projekta vai izdevumu finansēšana, kas nav attiecināmi saskaņā ar regulām un/vai valsts attiecināmības noteikumiem vai arī neatbilst dažiem specifiskiem noteikumiem (piemēram, ES noteikumiem par valsts atbalstu). Sarežģīti attiecināmības noteikumi un citi nosacījumi var būt par cēloni, ka ES finansējums netiek novirzīts mērķtiecīgi vai arī ES budžeta izlietojums nav optimāls.

96

Ieguldījumiem cilvēkkapitālā ir nemateriāls raksturs (piemēram, tos parasti finansē no ESF), un arī daudzu, bieži vien nelielu, partneru iesaiste projektu īstenošanā palielina risku, ka tiek apstiprināti neattiecināmi izdevumi vai arī ieviestās sistēmas aprēķinos neatklāj kļūdas, kas ietekmē izmaksu pieprasījumu pareizību, jo tām ir zema finansiāla ietekme. Saņēmēji, kuru administratīvās spējas nav vienādas, iespējams, dažādi interpretē vai nekonsekventi piemēro attiecināmības kritērijus un citus nosacījumus ES finansējuma saņemšanai.

Raugoties uz priekšu: ES izdevumi lauksaimniecībā un kohēzijas jomā 2014.–2020. gadā

39

Nozīmīga lauksaimniecības subsīdiju pārstrādāšana

97

Kopējās lauksaimniecības politikas 2013. gada reforma attiecībā uz ELGF paredz astoņas tiešā atbalsta shēmas, no kurām četras ir obligātas visām dalībvalstīm, bet pārējās četras var izmantot pēc izvēles. Obligātajās shēmas ietilpst pamata maksājumu shēma (vai vienotā platībmaksājuma shēma⁴⁸), maksājumu shēma par klimatam un videi labvēlīgām lauksaimniecības praksēm, maksājumu shēma jaunajiem lauksaimniekiem un maksājumu shēma par kokvilnu. Pārdalošais maksājums, maksājums lauksaimniekiem apgabalos, kuros ir dabas ierobežojumi, saistītā atbalsta maksājumi konkrētām nozarēm un mazo lauksaimnieku shēma ir fakultatīvi. Jaunās shēmas, kurās izdevumu līmenis ir visaugstākais, ir pamata maksājumu shēma un vienotā platībmaksājumu shēma. Maksājumu shēma par klimatam un videi labvēlīgām lauksaimniecības praksēm nozīmē to, ka maksājumā ir ietverts ekoloģiskais komponents. Tas veido 30 % no tiešajam atbalstam atvēlētās summas un, lai to saņemtu, ir jāatbilst trim prasībām:

- jādažādo kultūras (arāmzemē jāaudzē vismaz divas kultūras);
- jā saglabā saimniecībā esošie ilggadīgie zālāji;
- jāizdala ekoloģiski nozīmīga platība.

98

Ekoloģiskā komponenta ievērošana ir obligāta visiem pamata maksājumu shēmas un vienotās platībmaksājumu shēmas saņēmējiem.

99

Turklāt jaunie kopējās lauksaimniecības politikas noteikumi paplašina dalībvalstu iespējas atkāpies no maksājumu atdalīšanas no ražošanas un pieļauj atbalstu atkal piesaistīt ražošanai.

100

KLP noteikumu īpatnība ir tāda, ka atbalsta shēmu piemērošana un galveno attiecināmības kritēriju definēšana ir atstāta dalībvalstu ziņā. Dalībvalstīm ir piešķirtas tiesības arī definēt, ko ietver jēdziens "lauksaimnieks" vai "lauksaimnieciska darbība".

Kohēzija: politikas īstenošana tiek vienkāršota, bet attiecināmības noteikumos ir mazāk izmaiņu

101

Noteikumi, kas jaunajā daudzgadu finanšu shēmā attiecas uz kohēzijas jomu, ir virzīti uz koncentrēšanos uz rezultātiem, vienkāršojot politikas īstenošanu un izmantojot vairāk nosacījumu. Šajā nolūkā vispārējā regulā⁴⁹ tika ieviesti nozīmīgi grozījumi.

102

Noteikumi par attiecināmību principā nav mainīti, tāpēc kohēzijas izdevumu kārtība joprojām ir sarežģīta. Ir jāievēro noteikumi, kas izkārtoti vairākos līmeņos (kopējie noteikumi, deleģēti akti, īstenošanas tiesību akti un Komisijas pamatnostādnes), kā arī valsts tiesību akti. Daudzi jautājumi, pat tie, kurus Palāta uzskata par būtiskākajiem, ir izklāstīti (tiem ir jābūt izklāstītiem) deleģētajos aktos.

103

Atzinumā Nr. 7/2011⁵⁰ par regulu, kas attiecas uz kohēzijas jomu 2014.–2020. gadā, Palāta uzsvēra, ka ES izdevumiem ir jābūt tādiem, kas sniedz skaidru un uzskatāmu labumu ES un tās iedzīvotājiem, un šajā kontekstā ieteica pārskatīt izdevumu programmas un tās virzīt uz pienācīgiem tiešajiem rezultātiem. Vienota stratēģiskā satvara izveide un *ex ante* nosacījumu ieviešana (intervences loģikas pastiprināšana plānošanas periodā) ļautu novērst koordinācijas trūkumu starp dažādiem ES politikas virzieniem, kas bija novērojama iepriekšējos gados.

104

Lai gan Komisija ir deklarējusi pastiprinātu pievēršanos rezultātiem, tomēr shēma joprojām pamatā ir orientēta uz ieguldījumiem līdzekļiem un līdz ar to — uz atbilstību noteikumiem, nevis uz izpildes rezultātiem. Mērķi nodrošināt izpildes rezultātus lielākoties iecerēts panākt tādējādi, ka tiek ieviesta izpildes rezerve (cik sekmīgi tā darbosies, būs atkarīgs no spējas izstrādāt piemērotus rādītājus) un kopīgi rīcības plāni⁵¹.

Vai izmaiņas Komisijas un dalībvalstu iestāžu attiecīgajos uzdevumos, atbildībā un ziņošanas pienākumos sniedz ieinteresētajām personām pilnīgāku informāciju par pārkāpumu līmeņiem?

105

Sākot ar 2014. gadu (kohēzija) un 2015. gadu (lauksaimniecība) ir paredzēts ieviest "ticamības pastiprināšanas sistēmu", kuras uzdevums būs sniegt Komisijai pilnīgāku informāciju par kļūdām izdevumos, ko pārvalda dalīti. Neatkarīgas revīzijas iestādes veiks revīzijas un ik gadu aprēķinās kļūdu īpatsvaru (pamatojoties uz reprezentatīvu izlasi) katrā dalībvalstī un katrā politikas jomā.

Raugoties uz priekšu: ES izdevumi lauksaimniecībā un kohēzijas jomā 2014.–2020. gadā

Pamats pilnīgākai informācijai par lauksaimniecības izdevumu likumību un pareizību

106

Ticamības pastiprināšanas pasākumiem vajadzētu sniegt Komisijai un ieinteresētajām personām pilnīgāku informāciju par kļūdu īpatsvaru maksājumos katrā dalībvalstī. Ja informācija būs kvalitatīva un laikus pieejama, Palāta principā varētu vairāk izmantot Komisijas un dalībvalstu veiktā revīzijas darba rezultātus. Šajā nolūkā Palātai ir nepieciešams agrāk piekļūt šiem rezultātiem un tai ir jābūt pārliecībai par veiktā darba tvērumu un kvalitāti (sk. arī 109. punktu). Gadījumos, kad Palāta saskaņā ar brīvprātības principu caurskatīja revīzijas iestāžu veikto darbu, tā konstatēja, ka uz šo darbu var pašauties ierobežotā mērā.

Stingrāka kārtība ikgadējo pārskatatbildības mehānismu piemērošanai kohēzijas jomā

107

Kohēzijas jomā uz jauno periodu attiecināmie noteikumi vairāk vērsti uz dalībvalstu atbildības pastiprināšanu saistībā ar sistēmu izveidi un finanšu pārvaldību. Tās ir dalībvalstis, kuras ieceļ vadošās iestādes un apliecinātājiestādes⁵². Netiek prasīts, lai Komisija apstiprinātu iecelšanas procesu.

108

Komisija ievieša grāmatvedības gada jēdzienu (no n-1 gada jūnija līdz n gada jūnijam), kā arī ikgadēju pārskatu sagatavošanu saskaņā ar jauno tiesisko regulējumu. Apliecinātājiestādes apstiprināti finanšu pārskati ir jāiesniedz Komisijai n+1 gada februārī, un tiem jāpievieno:

- pārvaldības deklarācija un "galīgais revīzijas ziņojums un veikto kontroļu gada kopsavilkums, tostarp analīze par sistēmās atklāto kļūdu un trūkumu raksturu un apjomu, kā arī veikto vai plānoto korektīvo pasākumu."⁵³ Šajā deklarācijā būtu jāietver informācija par pārvaldības un kontroles sistēmas darbību, pakārtoto darījumu likumību un pareizību un pareizas finanšu pārvaldības principu ievērošanu;
- kontroles ziņojums (to sagatavo revīzijas iestādes), kurā iekļauts revīzijas atzinums par pārskatiem, sistēmu darbību un izdevumu likumību un pareizību⁵⁴.

109

Līdz (n+1) gada maijam Komisijai ir jāpieņem lēmums par pārskatu pieņemšanu. Tādējādi dalībvalsts rīcībā ir astoņi mēneši⁵⁵, lai sagatavotu un iesniegtu gada pārskatus, bet Komisijai – trīs mēneši, lai par tiem pieņemtu lēmumu. Lai Palāta savā darbā varētu ņemt vērā Komisijas apstiprināto informāciju, tai nepieciešama agrāka piekļuve šai informācijai.

Raugoties uz priekšu: ES izdevumi lauksaimniecībā un kohēzijas jomā 2014.–2020. gadā

110

Tā kā Komisija izmantos valsts iestāžu darbu kā pārlicības avotu, ir būtiski, lai tā darba tvērums un kvalitāte, kas bijis pamatā atzinumiem un deklarācijām, būtu pienācīgi izskaidrots un lai Komisija caurskata valstu iestāžu sistēmas un to darbību nolūkā pārlicināties, ka uz šīm sistēmām var paļauties.

111

Vispārējā regula paplašina finanšu korekciju mehānismu un paredz neto korekciju piemērošanu dažos īpašos apstākļos. Tās var piemērot, piemēram, tad, ja Komisija konstatē pārkāpumus, kas saistīti ar nopietniem trūkumiem pārvaldības un kontroles sistēmu efektīvā darbībā, par kuriem netika ziņots gada pārskatos un ar tiem saistītajās deklarācijās. Komisija uzskata, ka tas dos dalībvalstu iestādēm lielāku stimulu sniegt ticamu informāciju.

Jauno izmaiņu ietekme uz pārskatatbildību un Palātas loma: problēmas saistībā ar Komisijas un dalībvalstu iestāžu sniegtās kontroles informācijas ticamības revīziju

112

Jaunie noteikumi, kas jāpiemēro dalītajai pārvaldībai 2014.–2020. gada finanšu shēmas ietvaros, nosaka pienākumu dalībvalstu revīzijas iestādēm sniegt revīzijas sertifikātus par darījumu likumību un pareizību, kā arī apstiprināt Komisijai nosūtīto dalībvalstu kontroles statistiku. Attiecībā uz kohēziju šāda prasība bija spēkā kopš 2007. gada, savukārt lauksaimniecības izdevumiem tas nozīmē ievērojamu apliecinātājiestāžu atbildības jomas paplašinājumu.

113

Jau vairākus gadus Komisija ir centusies uzlabot dalībvalstu iesniegto kontroles statistikas datu kvalitāti un precizitāti. Kā minēts iepriekš šajā apskatā, Komisija uzņemas iniciatīvu koriģēt dalībvalstu sniegtos statistikas datus tādējādi, lai gada darbības pārskatos atspoguļotu datus, kas vairāk atbilst Komisijas priekšstatam par pareiziem un reprezentatīviem datiem.

114

Šāda kontroles statistikas datu kvalitātes uzlabošana Komisijai nozīmē būtisku darba apjomu, jo iesniegtā skaitliskā informācija ir ne tikai jāuzrauga un jāpārskata, bet arī jākorģē un jāuzlabo paši dati, kā arī jāsniedz turpmāki norādījumi un atbalsts tiem, kas revidē izdevumus un apkopo statistiku.

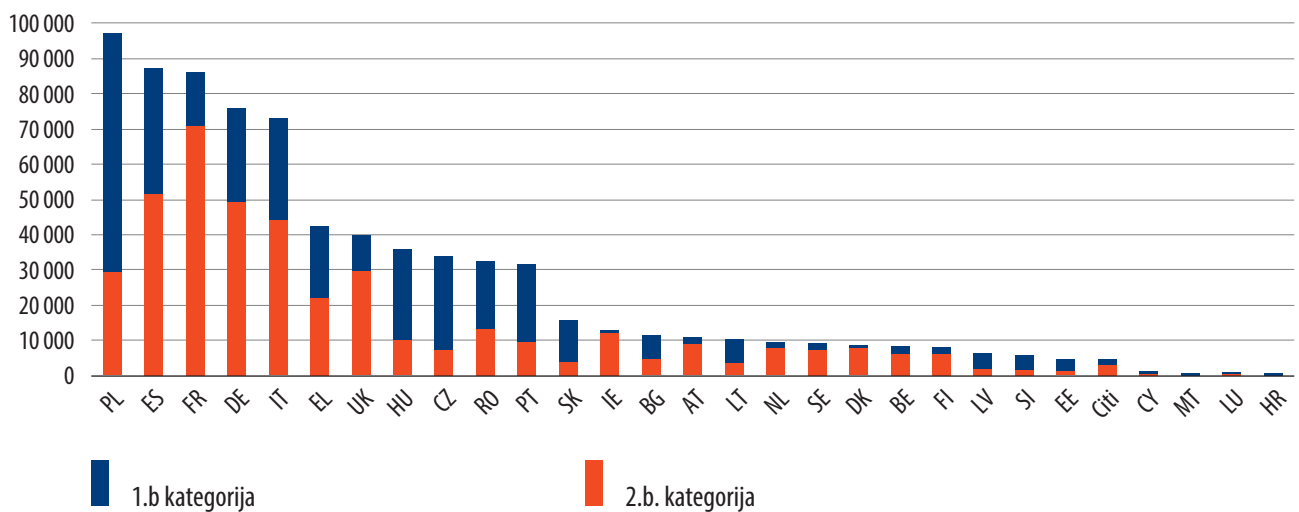
115

Apskata galvenie secinājumi ir izklāstīti turpmāk.

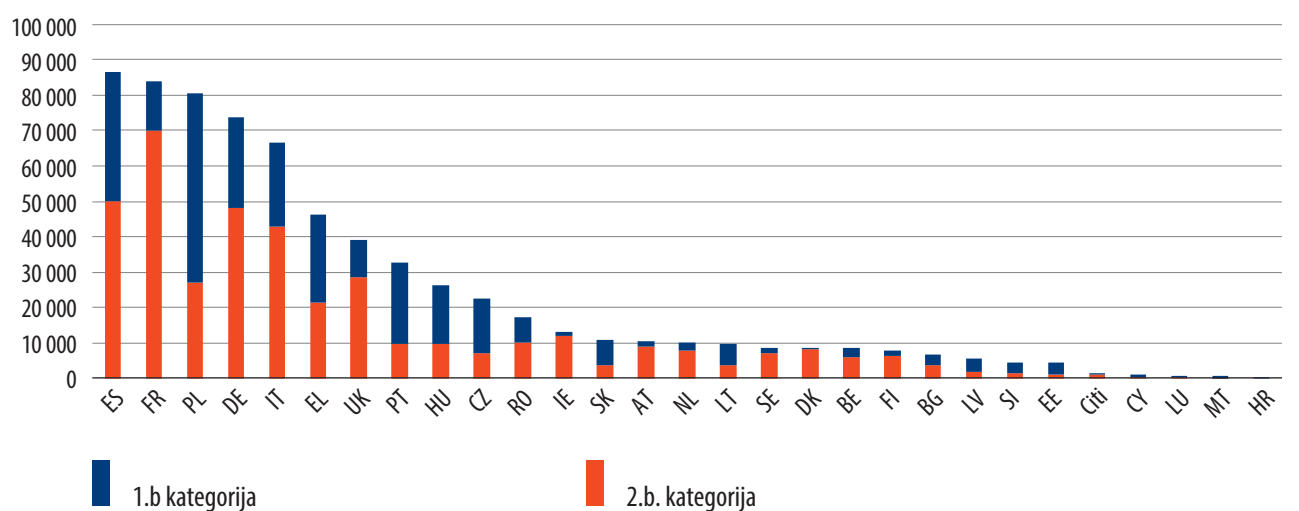
- Laikposmā no 2007. līdz 2013. gadam izdevumu modelis bija lielākoties tāds pats kā iepriekšējos periodos. Lai gan izdevumi notika ar kavēšanos, maksājumu kopējais apjoms bija tuvu iecerētajam, un jādomā, ka būs maz automātiski atceltu līdzekļu. Atskaitot tiešo atbalstu un tirgus atbalstu lauksaimniekiem lauksaimniecības jomā galvenais riska faktors izdevumu dalītajā pārvaldībā ir spiediens uz līdzekļu iztērēšanu.
- Galvenie riski, kas apdraud tēriņus lauksaimniecības jomā, ir neattiecināma zeme, dzīvnieki vai izdevumi, uz kuru pamata izmaksā subsidijas, neattiecināmi subsidiju saņēmēji, kā arī nepareizi aprēķinātas subsidijas (lai gan līdz zināmai robežai šos riskus samazina Integrētā administrācijas un kontroles sistēma jeb IAKS). Vērā ņemami faktori, kas palielina risku lauku attīstības jomas izdevumos, ir agrovides prasību, ieguldījumu projektiem izvīrtu īpašu prasību un iepirkuma noteikumu neievērošana.
- Kohēzijas izdevumos lielākais risks ir saistīts ar ES un/vai dalībvalsts publiskā iepirkuma noteikumu pārkāpumiem. Nākamais lielākais risks ir izdevumu (vai projektu) neatbilstība ES atbalsta saņemšanas kritērijiem.
- Kontroles sistēmas joprojām iespējams uzlabot, tomēr galvenais uzdevums ir veikt pasākumus, lai programmas būtu vieglāk pārvaldīt. Visās dalībvalstīs, par kurām var izdarīt secinājumus, ir būtisks kļūdu līmenis, kas svārstās ap vidējo kļūdu līmeni ES budžetam kopumā. Palāta konstatēja kļūdas visās ES dalībvalstīs. Laikposmā, uz kuru attiecas šis apskats, Palāta ir pārbaudījusi daudzas kontroles sistēmas dalībvalstīs un Komisijā un vairākumā gadījumu atzinusi, ka tās ir daļēji efektīvas. Tas, ka Palāta atrod kļūdas gandrīz pusē no tās pārbaudītajiem darījumiem – lai gan sistēmas ir novērtētas kā daļēji efektīvas –, cita starpā liecina arī par to, ka gan attiecināmības noteikumi, gan ES izdevumu programmu pārvaldības sistēmas ir ļoti sarežģītas.
- Ir uzlabojusies dalībvalstu iestāžu ziņošana par risku un kļūdām, taču Komisijai joprojām ir grūti nodrošināt, lai šī informācija būtu ticama.
- Grozījumi tiesību aktos, kas attiecas uz jauno periodu, iespējams, kopumā būtiski neiespaidos riska līmeni. Ir apsvējami, ka daži noteikumi ir vienkāršoti, taču vairākas izdevumu shēmas joprojām sagādās grūtības attiecīgo izdevumu pārvaldītājiem dalībvalstīs.
- Daudzas kļūdas radās tāpēc, ka kopējā pārvaldības un kontroles struktūra ir komplicēta. Komisijai un dalībvalstīm jāturpina meklēt iespējas, kā to vienkāršot. Tomēr pagaidām pieredze liecina, ka dalībvalstīm bija grūtības pārvaldīt esošo sistēmu un līdz ar to – grūtības īstenot politiku. Ir jāturpina dalībvalstu pūliņi stāvokļa uzlabošanā.

1.b kategorijas (kohēzija) un 2. kategorijas (lauksaimniecība) saistības un maksājumi dalībvalstīs

Saistību sadalījums 1.b un 2. kategorijā 2007.–2013. gadā pa dalībvalstīm miljonos EUR

Maksājumu sadalījums 1.b un 2. kategorijā 2007.–2013. gadā pa dalībvalstīm miljonos EUR

Avots: Pārskati par budžeta un finanšu pārvaldību 2007.–2013. finanšu gadā.

Konstatēto kļūdu biežums revīzijas izlasē lauksaimniecībā un kohēzijas jomā 2009.–2013. gadā

Dalībvalsts	Pārbaudīto darījumu kopskaits	Darījumu skaits, kuros ir viena vai vairākas kļūdas	Kļūdaino darījumu analīze				
			Citas neatbilstības un skaitļos neizsakāmas kļūdas	Skaitļos izsakāmas kļūdas	Skaitļos izsakāmas kļūdas 0 %–20 %	Skaitļos izsakāmas kļūdas 20 %–80 %	Skaitļos izsakāmas kļūdas 80 %–100 %
Austrija	56	27	5	22	17	2	3
Beļģija	22	7	2	5	2	3	0
Bulgārija	44	18	11	7	5	0	2
Kipra	1	1	1	0	0	0	0
Čehijas Republika	115	57	24	33	24	4	5
Vācija	282	107	38	69	57	7	5
Dānija	30	16	0	16	15	1	0
Igaunija	44	14	5	9	7	2	0
Spānija	342	176	87	89	50	18	21
Somija	33	24	10	14	13	1	0
Francija	297	166	43	123	108	10	5
Grieķija	183	65	34	31	24	3	4
Horvātija	0	0	0	0	0	0	0
Ungārija	84	33	13	20	13	2	5
Īrija	26	14	0	14	13	1	0
Itālija	240	110	57	53	37	7	9
Lietuva	49	22	16	6	3	1	2
Luksemburga	25	19	9	10	10	0	0
Latvija	47	7	4	3	1	1	1
Malta	5	4	3	1	0	0	1
Nīderlande	28	17	5	12	7	4	1
Polija	383	128	75	53	33	11	9
Portugāle	175	78	34	44	31	6	7
Rumānija	111	62	36	26	16	1	9
Zviedrija	34	15	4	11	8	3	0
Slovēnija	33	8	4	4	3	1	0
Slovākija	67	39	27	12	10	0	2
Apvienotā Karaliste	164	86	24	62	54	7	1
Kopā	2 920	1 320	571	749	561	96	92

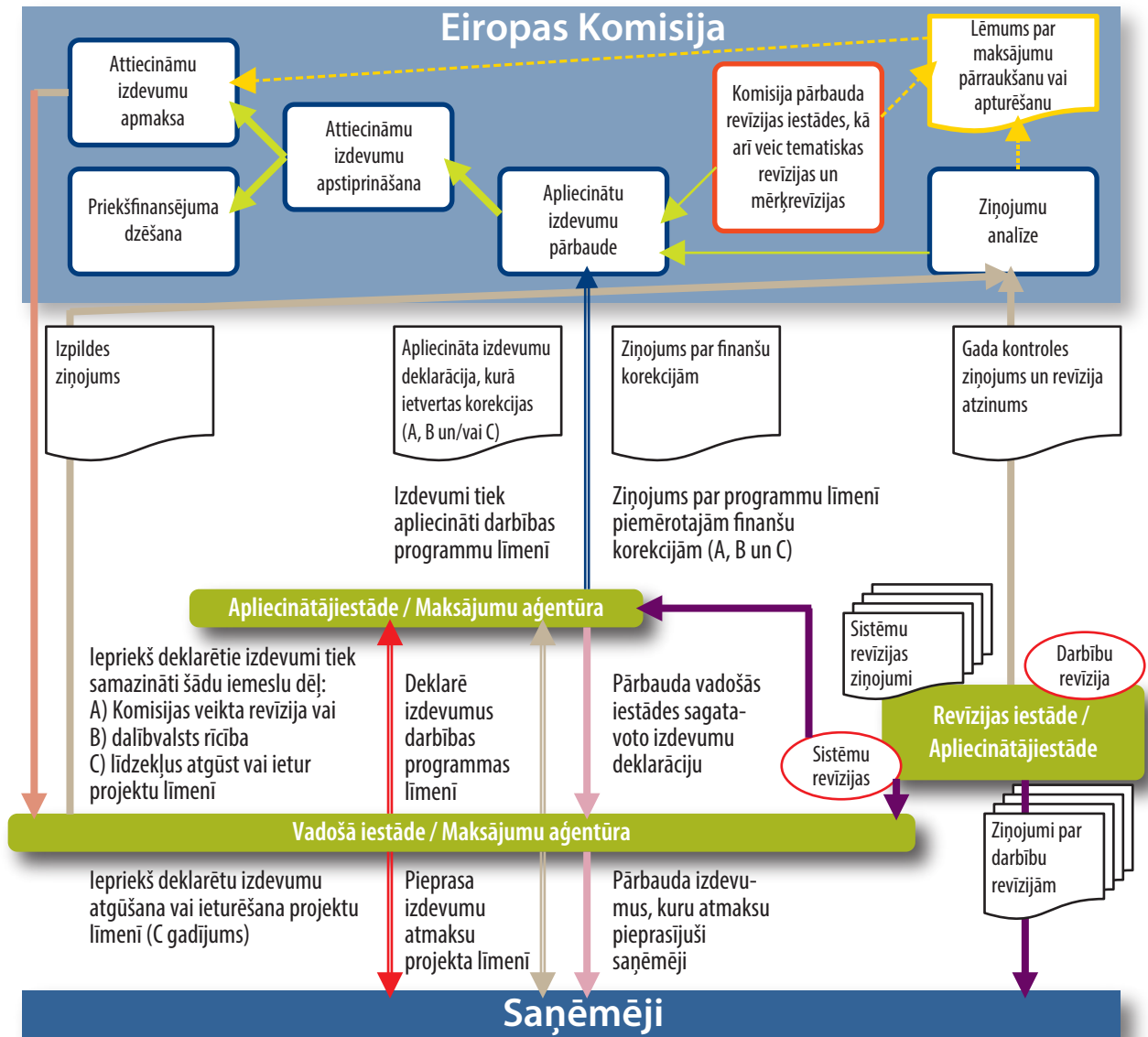
Konstatēto kļūdu biežums revīzijas izlasē lauksaimniecībā 2009.–2013. gadā

Dalībvalsts	Pārbaudīto darījumu kopskaits	Darījumu skaits, kuros ir viena vai vairākas kļūdas	Kļūdaino darījumu analīze				
			Citas neatbilstības un skaitļos neizsakāmas kļūdas	Skaitļos izsakāmas kļūdas	Skaitļos izsakāmas kļūdas 0%–20%	Skaitļos izsakāmas kļūdas 20%–80%	Skaitļos izsakāmas kļūdas 80%–100%
Austrija	41	18	0	18	16	2	0
Beļģija	14	4	1	3	2	1	0
Bulgārija	25	10	5	5	3	0	2
Kipra	1	1	1	0	0	0	0
Čehijas Republika	56	25	8	17	16	0	1
Vācija	181	51	10	41	33	4	4
Dānija	22	15	0	15	14	1	0
Igaunija	7	3	1	2	2	0	0
Spānija	145	64	27	37	26	7	4
Somija	33	24	10	14	13	1	0
Francija	200	114	17	97	91	4	2
Grieķija	85	37	16	21	17	1	3
Horvātija	0	0	0	0	0	0	0
Ungārija	32	13	4	9	8	1	0
Īrija	26	14	0	14	13	1	0
Itālija	138	53	20	33	24	6	3
Lietuva	16	8	5	3	2	1	0
Luksemburga	10	7	0	7	7	0	0
Latvija	24	7	4	3	1	1	1
Malta	5	4	3	1	0	0	1
Nīderlande	20	13	1	12	7	4	1
Polija	132	59	32	27	20	4	3
Portugāle	65	32	9	23	15	1	7
Rumānija	78	43	24	19	11	1	7
Zviedrija	16	11	3	8	6	2	0
Slovēnija	10	3	2	1	1	0	0
Slovākija	15	10	1	9	8	0	1
Apvienotā Karaliste	114	56	8	48	44	3	1
Kopā	1 511	699	212	487	400	46	41

Konstatēto kļūdu biežums revīzijas izlasē kohēzijas jomā 2009.–2013. gadā

Dalībvalsts	Pārbaudīto darījumu kopskaits	Darījumu skaits, kuros ir viena vai vairākas kļūdas	Kļūdaino darījumu analīze				
			Citas neatbilstības un skaitļos neizsakāmas kļūdas	Skaitļos izsakāmas kļūdas	Skaitļos izsakāmas kļūdas 0 %–20 %	Skaitļos izsakāmas kļūdas 20 %–80 %	Skaitļos izsakāmas kļūdas 80 %–100 %
Austrija	15	9	5	4	1	0	3
Beļģija	8	3	1	2	0	2	0
Bulgārija	19	8	6	2	2	0	0
Kipra	0	0	0	0	0	0	0
Čehijas Republika	59	32	16	16	8	4	4
Vācija	101	56	28	28	24	3	1
Dānija	8	1	0	1	1	0	0
Igaunija	37	11	4	7	5	2	0
Spānija	197	112	60	52	24	11	17
Somija	0	0	0	0	0	0	0
Francija	97	52	26	26	17	6	3
Grieķija	98	28	18	10	7	2	1
Horvātija	0	0	0	0	0	0	0
Ungārija	52	20	9	11	5	1	5
Īrija	0	0	0	0	0	0	0
Itālija	102	57	37	20	13	1	6
Lietuva	33	14	11	3	1	0	2
Luksemburga	15	12	9	3	3	0	0
Latvija	23	0	0	0	0	0	0
Malta	0	0	0	0	0	0	0
Nīderlande	8	4	4	0	0	0	0
Polija	251	69	43	26	13	7	6
Portugāle	110	46	25	21	16	5	0
Rumānija	33	19	12	7	5	0	2
Zviedrija	18	4	1	3	2	1	0
Slovēnija	23	5	2	3	2	1	0
Slovākija	52	29	26	3	2	0	1
Apvienotā Karaliste	50	30	16	14	10	4	0
Kopā	1 409	621	359	262	161	50	51

Komisijas veiktā lauksaimniecības un kohēzijas jomas pārraudzība 2007.–2013. gadā

Maksājumu pārtraukšana

Ja maksājumus pārtrauc, tad Komisija neveic nekādus maksājumus dalībvalstij, kamēr Komisija nav saņēmusi apmierinošu atjauninātu informāciju vai nu kā uzlabotu un koriģētu izmaksu pieprasījumu (vai papildu informāciju) par iepriekš pieprasītajām summām (A) vai konkrēto izmaksu deklarāciju (B).

Komisijas veiktā revīzija

Pēc Komisijas veiktās pārbaudes var koriģēt iepriekš apliecinātus un apstiprinātus maksājumus (A). Ja dalībvalsts iestādes tam nepiekrīt, Komisija var izdot iekasēšanas rīkojumu (neto korekcija). Dažos gadījumos (tas notiek retāk, bieži vien slēgšanas procedūras laikā) Komisijas veiktais izvērtējums var ietekmēt deklarācijas, kuras vēl nav apmaksātas (B).

Dalībvalstu revīzijas iestādes***Kohēzija***

Dalībvalstu revīzijas iestādes pārbauda vadošo iestāžu un apliecinātājiestāžu sistēmu un darbības saņēmēja līmenī. To ziņojumus, atskaitot ziņojumus par darbībām, kurus nosūta tikai Komisijai, nosūta vadošai iestādei un apliecinātājiestādei, kā arī Komisijai. Komisija saņem visaptverošu ziņojumu, kurā ietverta arī padziļināta pārbaude, proti, gada kontroles ziņojums līdz ar revīzijas atzinumu. Pamatojoties uz ziņojumiem par atsevišķām sistēmām un/vai darbībām, vai uz kopējo gada kontroles ziņojumu, dalībvalstu iestādes (B) un Komisija var veikt pasākumus (A). Vadošā iestāde var pieņemt lēmumu atgūt vai ieturēt izdevumus projekta līmenī (C).

Lauksaimniecība

Apliecinātājiestāde pārbauda pārskatu ticamību un maksājumu aģentūras vadības deklarāciju. Ziņojumu nosūta Komisijai. Apliecinātājiestāde nepārbauda darbības saņēmēju līmenī.

Saīsinājumi

AGRI: Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāts

DFS: Daudz gadu finanšu shēma

ĢD: Ģenerāldirektorāts

ELGF: Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonds

ELFLA: Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai

EMPL Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ģenerāldirektorāts

ERAF: Eiropas Reģionālās attīstības fonds

ES: Eiropas Savienība

ESF Eiropas Sociālais fonds

EZF: Eiropas Zivsaimniecības fonds

IAKS: integrēta administrācijas un kontroles sistēma

IKP: iekšzemes kopprodukts

KF: Kohēzijas fonds

KLP: kopējā lauksaimniecības politika

Komisija: Eiropas Komisija

n: pārskata gada simbolisks apzīmējums

NKI: nacionālais kopienākums

Palāta: Eiropas Revīzijas palāta

REGIO Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ģenerāldirektorāts

ZGIS: zemes gabalu identificēšanas sistēma

Beigu piezīmes

- 1 Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonds (ELGF), Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai (ELFLA) un Eiropas Zivsaimniecības fonds (EZF). Visi minētie fondi kopā veido 98 % no 2. kategorijas "Dabas resursi" saistībām un 98,6 % no maksājumiem; uz atlikušajiem izdevumiem attiecas citas pārvaldības metodes.
- 2 Eiropas Reģionālās attīstības fonds (ERAF), Eiropas Sociālais fonds (ESF) un Kohēzijas fonds (KF). Visi minētie fondi kopā veido 99,7 % no 1.b kategorijas "Kohēzija izaugsmei un nodarbinātības kohēzija" saistībām un 99,8 % no maksājumiem; uz atlikušajiem izdevumiem attiecas citas pārvaldības metodes.
- 3 Šajā summā ir iekļauti 6 miljardi EUR elastības fondam, kas ļauj palielināt maksimālo summu.
- 4 Saistības un maksājumi 2004. gada salīdzināmās cenās saskaņā ar lestāžu nolīgumu bija attiecīgi 865 miljardi EUR un 821 miljards EUR. Pēc tam tika piemērotas tehniskas korekcijas (2 % gadā), lai summas izteiktu faktiskās cenās, un tika ieviesti grozījumi saistībā ar kopuzņēmumu *ITER* un Horvātijas pievienošanu. Saistību un maksājumu pieaugums par attiecīgi 110 miljardiem EUR un 105 miljardiem EUR ir skaidrojams galvenokārt ar katram gadam veikto tehnisko korekciju kumulatīvo ietekmi.
- 5 Regulas (EK) Nr. 1083/2006 II pielikuma 7. punkts.
- 6 Sk. Eiropas Komisijas 2014. gada 5. maija preses relīzi IP/14/513, 1.lpp., un tajā ietvertās tabulas "Galvenie ekonomiskie rādītāji 1994.–2015. g." a) sadaļu "Reālais iekšzemes kopprodukts (izmaiņas %) šajā saitē: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-513_en.htm, kā arī Eiropas Centrālās Bankas ikmēneša biļetenu 2014. gada oktobri, 5. un 6. lpp., šajā saitē: <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/mobu/mb201410en.pdf>.
- 7 Zemāks inflācijas līmenis nekā prognozēts finanšu shēmā un pašreizējās saistībās nozīmē to, ka tagad faktiski izmaksājamās summas ir zemākas par sākotnēji paredzētajām. Zemāks izaugsmes temps palēnina vai aptur projektu īstenošanu un atliek uz vēlāku laiku vai aptur maksājumus.
- 8 Sk. Pārskata par 2013. finanšu gadu 1.1. punktu.
- 9 Eiropas Parlaments, Iekšpolitikas ĢD, Budžeta jautājumu politikas departaments (politikas departaments D): "EU budget and national budget: facts, figures and impact" ["ES budžets un dalībvalstu budžets: fakti, skaitļi un ietekme"], 2014. gada marts.
- 10 http://ec.europa.eu/budget/mycountry/HU/index_en.cfm. Eiropas Parlamenta pētījumā (sk. 9 beigu piezīmi) ekvivalenta ES izdevumu daļa procentos attiecībā uz Ungāriju ir aptuveni 19 %.
- 11 Steffen Osterloh, "The Fiscal Consequences of EU Cohesion Policy after 2013" ["ES kohēzijas politikas fiskālās konsekvences pēc 2013. gada"], 2009, *Instituto de Estudios Fiscales*.
- 12 Padomes Regula (EK) Nr. 1290/2005 par kopējās lauksaimniecības politikas finansēšanu, 29. pants.
- 13 Padomes Regula (EK) Nr. 1083/2006, ar ko paredz vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu, 93. pants: "Dalībvalstīm, kuru IKP laikposmā no 2001. gada līdz 2003. gadam bija mazāks par 85 % no ES-25 vidējā IKP tajā pašā laikposmā, kā uzskaitīts II pielikumā, 1. punktā minētais termiņš ir 31. decembris trešajā gadā pēc gada, kad noteiktas budžeta gada saistības laikposmam no 2007. gada līdz 2010. gadam, kas iekļautas attiecīgo dalībvalstu darbības programmās."
- 14 Regulā (ES) Nr. 539/2010 ir noteikts, ka uz 2007. gada saistībām attiecas nevis automātiska atcelšana 2009. gada beigās (n+2) / 2010. gada beigās (n+3), bet gan 1/6 no kopējām 2007. gada saistībām tiek pievienota atceļamo saistību aprēķinam par katru nākamo gadu 2008.–2013. gada laikposmā.
- 15 Regula (ES) Nr. 1311/2011, kas attiecas uz ERAF ESF un KF, un Regula (ES) Nr. 1312/2011, kas attiecas uz ELFLA.

- 16 Regula (ES) Nr. 1297/2013.
- 17 Kumulatīvo mērķi 2012. gadā veidoja saistības, kas attiecās uz 2008., 2009. un 2010. gadu, kā arī 3/6 no 2007. gada saistībām gadījumos, kad tika piemērots n+2 noteikums, un saistības, kas attiecās uz 2008., 2009. un 2010. gadu, kā arī 2/6 no 2007. gada saistībām gadījumos, kad tika piemērots n+3 noteikums.
- 18 Pamatojoties uz Komisijas ziņojumu *"Analysis of the budgetary implementation of the Structural and Cohesion Funds in 2013"* ["Struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2013. gada budžeta izpildes analīze"], 2014. gada maijs.
- 19 Kohēzijas jomā finansēšanas vadības instrumenti ir izveidoti saskaņā ar 44. pantu Regulā (EK) Nr. 1083/2006. Finansējot darbības programmas, no struktūrfondu var piešķirt līdzekļus:
- finansēšanas vadības instrumentiem uzņēmumu, pirmkārt mazu un vidēju uzņēmumu vajadzībām, tādiem instrumentiem kā riska kapitāla fondiem, garantiju fondiem un aizdevumu fondiem;
 - pilsētu attīstības fondiem, proti, fondiem, kas iegulda valsts un privātā sektora partnerībās un citos projektos, kuri iekļauti integrētā pilsētu ilgtspējīgas attīstības plānā;
 - fondiem vai citām atbalsta shēmām, kuru ietvaros sniedz aizdevumus, garantijas par atmaksājamiem ieguldījumiem vai līdzvērtīgiem instrumentiem energoefektivitātes palielināšanai un atjaunojamās enerģijas izmantošanai ēkās, tostarp esošajos mājokļos.
2013. gada 31. decembrī kohēzijas jomā darbojās vairāk nekā 900 finansēšanas vadības instrumentu.
- Juridiskais pamats attiecībā uz ELFLA finansēšanas vadības instrumentiem ir noteikts 71. panta 5. punktā Regulā (EK) Nr. 1698/2005 un 50.–52. pantā Regulā (EK) Nr. 1974/2006. Tie ir šādi:
- riska kapitāla līdzekļi;
 - garantiju fondi un
 - aizdevumu fondi.
2013. gada 31. decembrī lauksaimniecības jomā darbojās mazāk nekā 20 finansēšanas vadības instrumentu.
- 20 Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāta 2013. gada darbības pārskata 10. pielikums, 157. lpp.
- 21 Sk. arī 2. punktu.
- 22 Sk. Pārskata par 2013. finanšu gadu 1.1. pielikuma 9. punktu: "Kļūdas darījumos rodas dažādu iemeslu dēļ. Tās grupē atkarībā no konkrētā pārkāpuma veida un atkarībā no neievērotā noteikuma vai līgumiskās prasības. Individuālus darījumus kļūdas var skart pilnībā vai daļēji. Kļūdas, kas atklātas un izlabotas pirms un neatkarīgi no Palātas veiktajām pārbaudēm, tiek izslēgtas no kļūdu aprēķina un biežuma, jo tās demonstrē kontroles sistēmu efektīvu darbību. Palāta nosaka, vai individuālas kļūdas ir skaitļos izsakāmas vai skaitļos neizsakāmas atkarībā no tā, vai ir iespējams aprēķināt, cik liela summa no revidētās summas bija kļūdaina."
Citi piemēri ir aplūkoti turpmākajos punktos.
- 23 Direktīva 2014/24/ES (ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK), Direktīva 2014/25/ES (ar ko atceļ Direktīvu 2004/17/EK) un jauna direktīva par koncesijas līgumiem Direktīva 2014/23/ES.
- 24 Sk. http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-14-20_en.htm?locale=en.

- 25 Savā Atzinumā Nr. 4/2011 par Komisijas Zaļo grāmatu par ES publiskā iepirkuma politikas modernizāciju Palāta norādīja:
"Palātas pieredze, kas gūta, revidējot publiskos iepirkumus, ļauj secināt, ka regulāri novērojamās neatbilstības problēmas ir saistītas ar trūkumiem esošo noteikumu īstenošanā un ka ieviešanas līmenī var veikt būtiskus uzlabojumus."
Palāta norādīja arī uz to, "ka ir iespējami daži uzlabojumi, lai samazinātu administratīvo slogu gan līgumslēdzējām iestādēm, gan uzņēmumiem, taču tas jā dara, nekaitējot vienlīdzīgai piekļuvei, godīgai konkurencei un publisko līdzekļu produktīvai izlietošanai. Esošajos tiesību aktos vērojamās nepilnības, neskaidras vai pārprotamas jomas apdraud visu iesaistīto personu tiesisko drošību un procedūru integritāti. Tāpēc noteikumi būtu jāformulē skaidrāk."
http://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/FCAM_2012/FCAM_2012_EN.PDF
- 26 Sk. arī Īpašā ziņojuma Nr. 16/2013 11. punktu un 2. izcēlumu, kurā sniegts izsmeljošs skaidrojums.
- 27 Dalībvalstīm, kuras 2009.–2013. gadā saņēma vairāk nekā 2 % maksājumu, izlases lielums ir vairāk pieskaņots maksājumiem, nekā dalībvalstīm, kuras saņēma mazāk nekā 2 % maksājumu. Šie rezultāti ir iegūti, par pamatu ņemot Komisijas izveidotās izlašu kopas maksājumu līmeni (sk. arī Finanšu un atbilstības revīzijas rokasgrāmatas 1. daļas 2.3.8. sadaļu: http://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/FCAM_2012/FCAM_2012_LV.PDF).
- 28 Šie darījumi veido 81 % no kopējā Palātas pārbaudītā izdevumu skaita 2009.–2013. gadā.
- 29 2009. gada pārskata 1.18.–1.35. punkts un 2012. gada pārskata 1.32.–1.50. punkts.
- 30 Līdzekļu atgūšanu piemēro galvenokārt saistībā ar lauksaimniecības izdevumiem.
- 31 2009. gada pārskata 1.32.–1.50. punkts, 2012. gada pārskata 1.19.–1.35. punkts un 2013. gada pārskata 1.13.–1.15. punkts.
- 32 Šāda veida ieņēmumus dēvē par piešķirtajiem ieņēmumiem, kā noteikts Regulas (ES, Euratom) Nr. 966/2012 par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam 21. panta 3. punkta c) apakšpunktā: "ieņēmumi no nepareizi samaksātu summu atmaksas saskaņā ar 80. pantu".
- 33 Sk. Palātas Īpašā ziņojuma Nr. 7/2010 "Grāmatojumu noskaidrošanas procedūras revīzija" 68.–73. punktu un 3. attēlu un Īpašo ziņojumu Nr. 3/2012 attiecībā uz kohēziju "Vai Komisijai ir izdevies sekmīgi novērst dalībvalstu vadības un kontroles sistēmās konstatētos trūkumus".
- 34 "ES budžeta aizsardzība līdz 2013. gada beigām", COM(2014) 618 final, 29.9.2014.
- 35 Komisijas paziņojums "ES budžeta aizsardzība līdz 2013. gada beigām", COM(2014) 618 final, 29.9.2014.
- 36 Pārskata par 2013. finanšu gadu 1.19. punkts.
- 37 Pārskata par 2013. finanšu gadu 3.8., 4.8., 5.32. un 6.24. punkts.
- 38 Riskam pakļautās summas Komisija definē kā "to darījumu daļas vērtību, kuri nav uzskatāmi par pilnīgi atbilstošiem piemērojamajām likumiskajām un līgumiskajām prasībām pēc tam, kad ir piemēroti visi kontroles mehānismi (korigējošie pasākumi), kuru mērķis ir mazināt noteikumu neievērošanas risku". Avots: "Pielikumi pie Komisijas paziņojuma Eiropas Parlamentam, Padomei un Revīzijas Palātai. Kopsavilkuma pārskats par Komisijas sasniegumiem vadības jomā 2013. gadā". Sk. arī saiti: http://ec.europa.eu/atwork/pdf/synthesis_report_2013_annex_en.pdf
- 39 Pārskatā par 2011. gadu par to ir ziņots 4.33–4.44. punktā, par 2012. gadu – 4.26.–4.39. punktā un par 2013. gadu – 4.22.–4.30. punktā.
- 40 2009. gada pārskata 3.67. punkts, 2010. gada pārskata 3.54. punkts un 2011. gada pārskata 3.41. punkts.

- 41 Platībatkarīgajiem lauku attīstības pasākumiem daļu svarīgāko elementu, tostarp attiecināmo platību, pārbauda ar IAKS. Citām attiecināmības prasībām ir izstrādāti atsevišķi kontroles mehānismi.
- 42 Saskaņā ar Palātas metodoloģiju sistēmas klasificē kā efektīvas, ja tās mazina kļūdu risku darījumos, daļēji efektīvas, ja ir dažas nepilnības, kas ietekmē to darbības efektivitāti, vai neefektīvas, ja nepilnības ir plaši izplatītas un tāpēc ļoti vājina sistēmu darbības efektivitāti.
- 43 Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāta 2013. gada darbības pārskats, 119. lpp.: atlikušo kļūdu īpatsvars tirgus pasākumiem (IAKS neaptver) – 7,44 % un 133. lpp.: atlikušo kļūdu īpatsvars tiešajiem maksājumiem (IAKS aptver) – 2,33 %.
- 44 Īpašā ziņojuma Nr. 16/2013 “Vienotās revīzijas (*single audit*) novērtējums un Komisijas paļaušanās uz dalībvalstu revīzijas iestāžu darbu kohēzijas jomā” 83. punkts.
- 45 5.46–5.50. un 5.55–5.58. punkts.
- 46 Īpašā ziņojuma Nr. 16/2013 35.–40. punkts.
- 47 Iekšējās revīzijas dienesta ziņojums “*Final Report on the Limited Review of the Calculation and the Underlying Methodology of DG REGIO’s Residual Error Rates for the 2013 Reporting Year*” [Galīgais ziņojums par Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ģenerāldirektorāta 2013. gada atlikušo kļūdu īpatsvara aprēķinu un pakārtotās metodoloģijas ierobežotu pārbaudi], IAS.B2-2014-REGIO-003, 3. lpp.
- 48 Vienotā platībmaksājuma shēmu noteica Regulā (EK) Nr. 73/2009, un shēmas darbība jāpārtrauc 2013. gada 31. decembrī. KLP reformas kontekstā tās dalībvalstis, kuras šo shēmu piemēroja, saņēma atļauju to turpināt pārejas posma laikā vēlākais līdz 2020. gada beigām.
- 49 Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1303/2013.
- 50 Atzinums Nr. 7/2011 par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu, uz kuriem attiecas vienotais stratēģiskais satvars, un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu un atceļ Regulu (EK) Nr. 1083/2006 (OV C 47, 17.2.2012, 1. lpp.).
- 51 Kopīgs rīcības plāns ietver projektu vai projektu grupu, kuri ir daļa no darbības programmas, un ES finansējums ir tieši saistīts ar konkrētu mērķu un tiešo rezultātu sasniegšanu, apstiprinātiem starpposma mērķiem un rezultātu rādītājiem.
- 52 Vadošā iestāde, apliecinātājiestāde un revīzijas iestāde.
- 53 Regulas (ES, Euratom) Nr. 966/2012 par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam 59. panta 5. punkta b) apakšpunkts.
- 54 “Minētajā atzinumā konstatē, vai pārskatos sniegtā informācija ir patiesa un objektīva, vai Komisijai iesniegtais pieprasījums par izdevumu atmaksāšanu ir likumīgs un pareizs un vai ieviestās kontroles sistēmas darbojas atbilstoši. Atzinumā arī paziņo, vai revīzijas rezultātā radušās šaubas par apgalvojumiem, kas pausti pirmās daļas a) apakšpunktā minētajā pārvaldības deklarācijā.” Regulas (ES, Euratom) Nr. 966/2012 par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam 59. panta 5. punkta b) apakšpunkts.
- 55 Pārskati un revīzijas sertifikāts ir jāiesniedz n gada februārī. Komisija var dalībvalstij pagarināt termiņu par vienu mēnesi. Līdzīgi termiņi ir noteikti lauksaimniecības jomā, tomēr maksājumu aģentūras savus pārskatus slēdz n-1 gada 15. oktobrī. Kohēzijas jomā finanšu gads beidzas n-1 gada 30. jūnijā.

KĀ PASŪTĪT ES IZDEVUMUS

Bezmaksas izdevumi

- Viens eksemplārs:
ar *EU Bookshop* starpniecību (<http://bookshop.europa.eu>).
- Vairāk nekā viens eksemplārs vai plakāti/kartes:
Eiropas Savienības pārstāvniecībās
(http://ec.europa.eu/represent_lv.htm),
Eiropas Savienības delegācijās valstīs, kas nav ES dalībvalstis
(http://eeas.europa.eu/delegations/index_lv.htm),
ar *Europe Direct* dienesta starpniecību
(http://europa.eu/europedirect/index_lv.htm)
vai piezvanot uz tālruņa numuru 00 800 6 7 8 9 10 11 (zvanišana bez maksas no
jebkuras vietas Eiropas Savienībā) (*).

(*) Informāciju sniedz bez maksas, tāpat arī lielākā daļa zvanu ir bezmaksas (izņemot dažus operatorus, viesnīcas vai taksofonus).

Maksas izdevumi

- Ar *EU Bookshop* starpniecību (<http://bookshop.europa.eu>).

Maksas abonementi

- Ar Eiropas Savienības Publikāciju biroja tirdzniecības aģentu starpniecību
(http://publications.europa.eu/others/agents/index_lv.htm).

EIROPAS
REVĪZIJAS
PALĀTA

Publikāciju birojs

